

Kaupunkiympäristön toimialan

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023

Helsinki

Helsinki

Julkaisija

Helsingin kaupunki

Suunnittelu ja taitto

Republic

Kuvat

Helsingin kaupungin aineistopankki ja
MyHelsinki-materiaalipankki

Kannen kuva

Beatrice Bucht

ISSN

2489-4230 (verkkojulkaisu)

ISBN

978-952-386-412-2

© Helsingin kaupunki 2024

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2024:2

Sisällys

1	Katsaus kaupunkiympäristön toimialan toimintaan 2023	4
2	Kaupunkistrategian toteuttaminen	8
	Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia	8
	Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua	8
	Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja	10
	Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki	10
	Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan	10
	Toimiva ja kaunis kaupunki	13
	Älykkäät liikenneratkaisut ovat sujuvan arjen perusta	14
	Helsinkiiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat	14
	Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana	14
	Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki	17
	Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen	17
	Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille	18
3	Sitovien toiminnan tavoitteiden toteutuminen	20
4	Käyttötalous	26
5	Investoinnit	36

1

Katsaus kaupunkiympäristön toimialan toimintaan 2023

Kaupunkiympäristön toimiala palvelee kaikkia helsinkiläisiä ja kaupungissa vierailevia huolehtimalla noin 1 700 työntekijän voimin toimivan ja viihtyisän kaupungin suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta ja kaupunkiympäristön palveluista.

Toimimme kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: rakennusten ja yleisten alueiden jaosto sekä ympäristö- ja lupajaosto.

Toimialamme jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen

Maankäyttö ja kaupunkirakenne (Maka) vastaa toimintaedellytysten luomisesta ja järjestämisestä kaupunkiympäristön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Kokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Maankäytön yleissuunnittelu, Asemakaavoitus, Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit, Liikenne- ja katusuunnittelu sekä Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu.

Palvelut ja luvat (Palu) tuottaa kaupunkiympäristön palveluita. Kokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Asukas- ja yrityspalvelut, Kaupunkimittauspalvelut, Pysäköinninvalvonta ja

pysäköintipalvelut, Rakennusvalvontapalvelut sekä Ympäristöpalvelut.

Rakennukset ja yleiset alueet (Rya) vastaa kaupunkiympäristön rakentamisesta ja käytettävyydestä eli rakennetun omaisuuden hallinnasta, tilapalveluista, katujen ja puistojen ylläpidosta, rakennuttamisesta sekä asuntotuotannosta. Kokonaisuus jakautuu kolmeen palveluun: Tilat, Yleiset alueet ja Asuntotuotanto.

Hallinto- ja tukipalvelut (Hatu) tarjoaa tuki- ja hallintopalveluja kaupunkiympäristön toimialalle. Kokonaisuuteen kuuluvat Hallinto- ja lakipalvelut, Henkilöstöpalvelut, Talous- ja suunnittelupalvelut, Viestintäpalvelut, Hankintapalvelut sekä Kehittämisen ja digitalisaatiopalvelut. Lisäksi hallinto- ja tukipalveluihin lukeutuvat toimialajohtajan alaisuudessa toimiva Ilmastoyksikkö ja designtoiminnot.

Toiminnan painopisteet

Kaupunkiympäristön toimiala jatkoi vuonna 2023 kaupungin kasvun edellytysten luomista. Painopisteitämme olivat kaupungin kasvun, elinvoimaisuuden ja ekologisen kestävyysedistämisen, asukas- ja kaupunkilaiskokemuk-

Kuva: Sami Saastamoinen

sen parantaminen sekä toiminnan kehittämisen systemaattisesti tuottavuusnäkökulmasta niin, että toimialan taloudellinen liikkumavara kasvaa ja vastuullamme olevien palveluiden tuottaminen tehostuu.

Haasteita toimintavuoteen aiheutti erityisen paljon vallitseva rakentamisen markkinatilanne, joka on vaikeuttanut sekä asuntojen että infrastruktuurin rakennushankkeita. Vuonna 2023 kaavoitimme 320 256 kerrosneliömetriä, josta täydennysrakentamisen osuus oli 241 943 kerrosneliömetriä. Helsingin kaupungin alueella käynnistyi 5 055 asunnon rakentaminen ja itse aloitimme 1 435 asunnon rakentamisen.

Huomioimme ekologisen kestävyuden kaikilla toiminta-alueilla ja edistimme Helsingin kaupungin tavoitetta olla hiilineutraali viimeistään vuonna 2030. Tämän teimme esimerkiksi ohjaamalla rakentamista kohti vähähiilisiä ratkaisuja kaavoituksen ja tontinluovutuksen toimilla. Lisäksi paransimme kaupungin omien rakennusten energiatehokkuutta, hyödynsimme rakentamisessa enemmän uusiutuvaa energiaa ja kierrätimme maamassoja entistä tehokkaammin. Päätöksentekoon tuotiin myös viiden luonnonsuojelualueen perustamisesi-

tykset hoito- ja käyttösuunnitelmiseen. Näitä alueita olivat Patterimäki, Varjakanpuisto, Ramsinniemen lehdon luonnonsuojelualueen laajennus, Fastholma ja Pakilanmetsä.

Paransimme rakennusten energiatehokkuutta, hyödynsimme enemmän uusiutuvaa energiaa ja kierrätimme maamassoja.

Asukas- ja kaupunkilaiskokemusta kehitimme erityisesti asiakaspalvelun ja yleisten alueiden kunnossapidon osalta. Asiakastyytyväisyys katujen ja teiden kuntoon sekä puhtaanapitoon ja puistojen hoitoon toteutui hyvällä tasolla.

Käynnistimme toimialalla kaikki palvelut kattavan tuottavuusohjelman toiminnan kehittämiseksi ja taloudellisen liikkumavaran parantamiseksi. Taloudellista tehokkuutta toimintaan saimme esimerkiksi järjeistämällä toimintamalleja ja laajentamalla kilpailuttamalla hankittavia töitä. Tuottavuusohjelmaa jatkamme myös tulevilla kaudella.

2 Kaupunkistrategian toteuttaminen

Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia

Järjestimme tilat varhaiskasvatusta ja koulutusta varten kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa sovittujen käytäntöjen ja tarpeiden mukaisesti. Vuoden aikana valmistui esimerkiksi päiväkoteja Honkasuolle, Kannelmäkeen ja Kaarelaan ja kouluja keskustaan, Laajasaloon ja Kannelmäkeen. Myös Helsingin kielilukiolle valmistuivat uudet tilat. Mainittakoon muuten, että Kannelmäen päiväkoti on Suomen ensimmäinen Joutsenmerkin saanut päiväkoti.

Lisäksi teimme toiminnallisia perusparannuksia yhdeksän koulun ja seitsemän päiväkodin piha-alueille, tehostimme kasvatuksen ja koulutuksen toimialan väistötilojen järjestämistä ja toimimme toimialan käyttöön yli sata väistötilaa.

Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua

Vuoden 2023 aikana hyväksyimme ja otimme käyttöön asuntorakentamisen hiilijalanjäljen ohjaamiseen perustuvat tontinvarausehdot. Myös Asemakaavojen vähähiilisyysarviointi-työkalu (AVA) saatiin testikäyttöön vuoden

2023 lopulla ja sen käytöstä laadittiin ohjeet asemakaavoituksen tarpeisiin.

Oman asuntotuotannon uudiskohteet rakennettiin määräysten tasoa energiatehokkaammiksi, ja ensisijaisena lämmitysmuotona käytettiin maalämpöä. Kaupungin palvelutilojen uudis- ja perusparannushankkeissa toteutimme aurinkosähkö- ja lämpöpumppujärjestelmiä aina, kun se oli teknisesti toteutettavissa ja kannattavuuskriteeri toteutui. Vuoteen sisältyi myös erillisiä energiatehokkuus- ja aurinkosähköhankkeita, joista osa valmistui ja osa jatkuu. Palvelutilarakennusten liittäminen rakennusautomaatiojärjestelmään on luonut lisää edellytyksiä energiansäästötoimenpiteille.

Energian säästämiseksi jatkoimme ulkovalaisinten vaihtamista LED-tekniikkaan. Nyt yleisten alueiden valaisimista jo 40 prosenttia on vaihdettu. Vuonna 2023 panostimme erityisesti suuritehoisten valaisinten vaihtoihin, jotta vaikutus energiankulutukseen olisi mahdollisimman suuri. Infrarakentamisen työmailla edistimme työmaiden vähäpäästöisyyttä kehittämällä päästötöntä työmaata ja suosimalla sähköistä kaivinkonetta. Vähäpäästöisyyden vaatimukset päivitimme kaupallisiin

asiakirjoihin, ja vähähiilisen betonin käyttöä edistimme kirjaamalla vaatimukset hankinta-asiakirjoihin. Infarakentamisen tueksi valmistelimme vähäpäästöisen suunnittelun opasta.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen tähtäävää LUMO-ohjelmaa toteutimme ja seurasimme suunnitelman mukaisesti. Päätöksentekoon valmisteltiin viisi uutta luonnonsuojelualue-ehdotusta. Luonnonsuojeluohjelmaa 2025–2034 valmisteltiin suunnitellusti niin, että se tulee päätöksentekoon vuonna 2024. Lisäksi aloitimme saariston arvokkaiden kasvikohteiden kartoittamisen. Luonnon monimuotoisuuden edellytyksiä paransimme myös kunnossapidon keinoin esimerkiksi jättämällä pysty- ja maalahopuita maastoon, lisäämällä risuaitoja ja torjumalla vieraslajeja. Lisäksi huolehdimme luontoseurantasuunnitelman ja kiertotalouden tiekartan toimeenpanosta.

Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 valmisteltiin päätöksentekoon ja kaupunkiympäristölautakunta lähetti sen joulukuussa kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi. Kierto- ja jakamistalouden tiekartta päivitettiin toimenpideohjelmaksi ja hyväksyttiin kaupunginhallituksessa.

Liikenteen päästövähennystavoitteen vaikuttavimpien toimenpiteiden täytäntöönpano on edennyt, mutta ei toteutunut suunnitellusti. Selvitys polttomoottoriautojen kiellosta ja autokannan kehityksistä valmistui vuoden lopussa.

Kantakaupungin pyöräilyn tavoiteverkon suunnittelu ja toteutus ovat edenneet suunnitellusti. Liikennesuunnitteluun osoitettiin lisävakansseja tavoiteverkon jatkosuunnitteluun. Baanaverkon yleissuunnittelun tavoitteemme toteutui osittain: Munkkiniemenbaanan suunnitelma valmistui aikataulussa, mutta Pitäjänmäenbaanaa ei saatu vuoden aikana päätöksentekoon.

Tehostetun talvikunnossapidon reitit laajenivat vuoden aikana 105 kilometriin, josta 60 kilometriä on harjasuolausreittejä ja 45 kilometriä tehostetun aurauksen reittejä. Muut pyöräilyliikenteen talvikunnossapidon toimenpiteet ovat edenneet pyöräiliikenteen kehittämisohjelman tavoitteiden mukaisesti, mutta siitä huolimatta tyytyväisyys pyöräilyliikenteen talvihoitoon ei ole noussut tavoitellulle tasolle.

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

Tapahtumallisuutta ja keskustan elävöittämistä edistimme sujuvoittamalla alueiden vuokrausta tapahtumakäyttöön sekä kehittämällä vastuullisuuteen ja ympäristö- sekä terveysvaatimuksiin liittyviä lupa- ja neuvontaprosesseja sekä tapahtumasähköjen joustavampia maksutapoja. Sähköisen tapahtuma-asiointin kehittäminen odottaa kansallisen, Tampereen kaupungin pilotoiman Luvat ja valvonta -palvelukerroksen valmistumista. Kaupungin tilojen asukaskäyttöä edistimme pilottikohteissa ja toiminta laajentuu vuoden 2024 aikana.

Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki

Otimme vuoden aikana käyttöön uudet asukasvalintakriteerit. Asukasvalintojen yhdenvertaisuuden toteutumista seurasimme ja raportoimme aktiivisesti, mikä tukee sosiaalista kestävyyttä.

Esteettömyysryhmä seurasi ja tuki esteettömyyslinjausten toteutumista. Keskeisimpiin saavutuksiin esteettömyyden edistämisessä lukeutui erikoistason esteettömien reittien verkoston päivittäminen. Lisäksi aloitettiin ääniopastettujen suojateiden periaatteiden laatiminen.

Toimialan kestävyysjohtamisen konseptin ja toimintamallin kehittäminen on edennyt tavoitevalmistelun osalta ja kestävyysjohtamisen toimintamallia on edistetty osaksi toimintaa.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan

Kaupunginosien viihtyisyyttä ja turvallisuuden tunnetta olemme onnistuneet kasvattamaan useilla erilaisilla toimenpiteillä, kuten leikki- puistojen valaistusta ja valaistuksen ohjausta parantamalla. Esimerkiksi Ala-Malmin puiston pilotin valmistuttua puiston käyttäjät voivat ohjata puhelimillaan valon väriä ja lämpötilaa. Lisäksi teimme yhdessä poliisin ja nuorisotoimen kanssa nuorisoon suosimien puistojen turvallisuuskatselmuksen ja saneerasimme ulkovalaistusta laajasti kaupunki uudistusalueilla Malminkartanossa ja Kannelmässä.

Toimialan varautumisen kehitystyön painopisteenä on ollut yleisten alueiden varautumisen sekä kaupunkiyhteisesti väestön suojaamisen kehittäminen. Näissä teemoissa käynnistettiin yleisten alueiden valmiussuunnitelman laatiminen ja toimialan väestön suojaamisen suunnittelu. Toimialan johto ja erityisesti väestön suojaamiseen kytkeytyvät henkilöt osallistuivat alueelliseen harjoitukseen.

Toimialan riskienhallintaa kehitimme siten, että riskien raportointi on tehty ennusteiden syklissä kaupunkiyhteistä järjestelmää hyödyntäen. Syksyllä määrittelimme toimialan riskienhallinnan toimintamallin, jonka toimeenpano on käynnistetty ja työtä jatketaan tulevina vuosina.

Kaupunkiympäristön toimialan järjestelmien jatkuvuudenhallintaa kehitimme parantamalla järjestelmien dokumentaatiota ja määrittämällä tietoturvan kehittämiskohteita.

**Kantakaupungin pyöräilyn
tavoiteverkon suunnittelu
ja toteutus ovat edenneet
suunnitellusti ja työ jatkuu.**

**Keskustan elävöittämistä
ja tapahtumallisuutta
edistimme monilla tavoilla,
esimerkiksi sujuvoittamalla
alueiden vuokrausta
tapahtumakäyttöön.**

Toimiva ja kaunis kaupunki

Rakennusmarkkinoiden yleinen tilanne, korkeat rakennuskustannukset, korkotason nopea nousu, sijoittajien tuottovaatimusten nousu, inflaatio ja yleinen talouden epävarmuus heijastuvat asuntojen kysyntään ja sitä kautta asuntohankkeiden aloituksiin. Tavoitteemme 8 000 asunnon rakentamisen aloittamisesta ei näistä syistä toteutunut, vaan vuoden aikana aloitettiin 5 055 asunnon rakentaminen.

Oman uudisasuntotuotantomme rakentamiskohteiden aloitusten määrä oli 1 435 asuntoa, joka on lähes 29 prosenttia koko kaupungissa käynnistyneistä asuntojen rakentamisaloituksista. Lisäksi aloitimme 1 050 asunnon peruskorjauksen. Oman asuntotuotantomme valmistuneiden asuntojen määrä oli 2 321 eli lähes kolmannes koko kaupungissa valmistuneista asunnoista. Valmistuneiden asuntojen myynti on nykyisessä markkinatilanteen erittäin hidasta, mikä vaikutti myös asuntotuotannon taloudelliseen tilanteeseen.

Erot asuntojen alueellisissa hintatasoissa kasvoivat tavoitteemme vastaisesti. Asuntojen hinnat laskivat koko kaupungissa, mutta alueilla I ja II vähemmän kuin alueilla III ja IV, mikä kasvatti hintaeroa.

Sujuvoitimme asumisen viranomaispalveluita ja asuntojen välitystä. Lisäksi osallistuimme uuden kohtuuhintaisen omistusasuntomallin kehittämiseen.

Asemakaavatavoitteemme ei toteutunut. Vuoden aikana kaavoitimme asumiseen 320 256 kerrosneliömetriä, josta täydennysrakentamista oli tavoitteen ylittävä osuus 45,8 prosenttia.

Vartiosaaren osayleiskaava on edennyt suunniteltua nopeammin ja Lahdenväylän osayleiskaava etenee suunnitellusti. Länsiväylän ja Östersundomin osayleiskaavojen aikataulut ovat kuitenkin venyneet alkuperäisestä tavoitteesta. Länsiväylän osalta joudumme odottamaan ratkaisua Satamatunnelin osalta ja Östersundomissa tarvitsemme suunniteltua enemmän aikaa vuorovaikutukseen.

Aluerakentamiskohteissa panostimme erityisen paljon alueiden toimivuuteen ja toimijoiden yhteensovittamiseen. Kilpailutimme logistiikkaoperaattorin ja käynnistimme uuden sopimuskauden. Lisäksi toteutimme aluelogistiikkakartan toimivuuden arvioinnin ja käynnistimme karttasovelluksen pilotoinnin.

Käynnistimme myös Mannerheimintien ja Kaisaniemenpuiston peruskorjaukset. Mannerheimintien projekti on toiminut hankeviestinnän painopisteenä, jossa on toteutettu kohteen viestintäsuunnitelmaa tarjoamalla aktiivista tilannetietoa esimerkiksi urakoitsijan verkkosivujen ja työmaan sosiaalisen median kanavien kautta.

Katu- ja kaivuutöiden haittojen vähentämiseen tähtäävä kehitystyö jatkui kehittämällä työnaikaisten liikennejärjestelyiden laatumittaria.

Asiointia ja asiakkuustyötä vahvistimme kehittämällä lupa- ja valvontapalveluiden asiakaspolkuja, sähköisiä asiointikanavia, aulapalvelua ja vikailmoitusten automatisointia sekä seuraamalla aktiivisesti käsittelyaikoja. Asiakkuustyöhön asetimme palvelulupauksen. Lisäksi koulutimme henkilöstöä ja toteutimme asiakastyytyväisyysmittauksia.

Toteutimme kunnossapidon asiakaskyselyt asiakasytävällisellä kyselyalustalla. Tarkensimme ja muokkasimme kyselyjen sisältöä kun-

nossapidon tarpeita ja asiakastyytyväisyyden mittaamista silmällä pitäen. Kyselyjen karttapisteet julkaisimme sisäisessä karttapalvelussa palvelemaan alueesta vastaavia entistä vaikuttavammin ja avasimme kyselytuloksia myös avoimena datana kaikkien käyttöön. Ulkovalaistusverkon osalta pääsimme ennätyslyhyeen, alle kahden päivän keskimääräiseen korjausaikaan. Roskaantumisen hillinnän ohjelmaa toteutimme suunnitellusti.

Toimialalla varauduimme ympäristöviranomaisten lakisääteisten tehtävien lisääntymiseen liittyen esimerkiksi pilaantuneiden maiden kunnostamispäätöksiin, vesihuoltolain vapautuksiin, melupäätösten ja valitusten lukumäärään, jätelain velvoitteiden lisääntymiseen, hulevesiratkaisujen toimivuuden seurantaan sekä vedenalaisen luonnon kartoituksiin.

Älykkäät liikenneratkaisut ovat sujuvan arjen perusta

Raide-Jokerin rakentaminen päättyi ja liikennöinti alkoi syksyllä 2023. Ratapihan allittavan pyörätunnelin, Kalasataman ja Pasilan välisen raitiotien ja Kruunusiltojen työt jatkuivat.

Länsi-Helsingin raitioteiden valmistelu sujui tavoitteen mukaisesti. Huopalahdentien ja Vihdintien liikennesuunnitelmat valmistuivat ajallaan ja Länsi-Helsingin raitioteiden hanke-suunnitelma marraskuussa.

Viikin-Malmin-pikaraitiotien yleissuunnitelman päivitys ei valmistunut tavoitellussa aikataulussa. Se kytketään Viikinrannan-Lahdenväylän-osayleiskaavan aikatauluun, ja molemmat viedään päätöksentekoon kevään 2024 aikana. Länsisataman pikaraitiotien yleissuunnitelmaa valmisteltiin, ja tähän liittyvä vaikutusten arviointi laaditaan alkuvuodesta 2024. Yleis-

suunnitelma viedään päätöksentekoon samaan aikaan ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa keväällä 2024. Pysäkkeihin ja katujen ylityspaikkoihin liittyvät toimenpiteet ja suunnitelmat on valmisteltu, ja ne viedään päätöksentekoon kevään 2024 aikana.

Lisäksi aloitettiin pysäköinninvalvonnan toiminnanohjausjärjestelmän uudistamistyö.

Helsinkiiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat

Elintarvike- ja terveydensuojelulainsäädännön neuvonta- ja tarkastustyömme toteutui suunnitellusti ja positiivisten asiakaspalautteiden saattelemana.

Toteutimme ja ylläpidimme perhekeskuksia sekä terveys- ja hyvinvointikeskuksia kaupungin toimijoiden käyttöön. Vuoden 2023 aikana suunnittelussa olivat Haagan ja Malmin perhekeskukset ja terveys- ja hyvinvointikeskukset sekä Myllypuron terveys- ja hyvinvointikeskus. Rakentamisvaiheessa oli Laakson yhteissairaala.

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

Teemme kaupunkiympäristön toimialalla laajamittaista tuottavuuden kehittämistyötä, jossa käymme systemaattisesti läpi kaikki toimialan palvelut vuosien 2023 ja 2024 aikana. Tavoitteenamme on aktivoida organisaatiota käynnistämään tuottavuuden kehittämistä palvelulähtöisesti osana jatkuvaa toimintaa. Työ on käynnistynyt kaikissa palvelukokonaisuuksissa ja tuottavuustoimia on jo viety käytäntöön.

Taloudellista tehokkuutta olemme hakenneet toimintamalleja järjeistämällä ja sujuvoittamalla. Toteutimme esimerkiksi kaupunkiyhteisen maanvuokraselvityksen, jonka tavoitteena oli selkeyttää toimialojen vastuita, vuokrausperiaatteita ja hinnoittelua liittyen lyhytkestoisempiin maanvuokrauksiin. Selvityksen suositusten toimeenpano alkaa 2024. Toimialan hankintoja olemme kehittäneet tunnistamalla toimittajahallinnan kehitystarpeita ja käynnistämällä ICT-toimittajahallinnan kehityspilotin.

Maankäyttö- ja kaupunkirakenne -palvelukokonaisuuden pitkän aikavälin talouden suunnittelua ohjaamaan laadimme uuden talousmallityökalun. Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus siirtyi nettobudjetoiduksi yksiköksi, mikä tukee palvelutuotannon kustannustehokkuutta ja toimintojen läpinäkyvyyttä. Tuottavuuden parantamiseen tähtääviä toimia toteutimme myös esimerkiksi pysäköinninvalvonnassa. Lisäksi tehostimme Kaupunkiympäristötalon tilojen käyttöä ja taloon muutti myös kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kanslian henkilöstöä.

Nopeutimme kaupungin toiminnassa tarpeettomien rakennusten myyntiä, mutta emme saaneet myytyä kaikkia suunniteltuja rakennuksia. Lapinlahden sairaalan kehittämistä yritystoimintaan jatkettiin. Stansvikin kartanoalueen rakennusten hintakilpailu päättyi ja konseptin kehittäminen jatkuu. L3-makasiinin myynti- ja vuokrausperiaatteet hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa maaliskuussa ja Tennispalatsin myynti joulukuussa. Sähkötalon ja Pohjoisesplanadi 19 -kiinteistön myynnit eivät tuottaneet tulosta ja kummankin kohteen myynti aloitetaan uudestaan vuonna 2024.

Vuoden alussa otimme käyttöön uuden sisäisen vuokrauksen mallin sekä uuden toimintatavan väistötilojen sopimusten laskutuksessa. Palvelussuhdeasuntojen vuokrausastetta paransimme tyhjästä työsuuhdeasunnoista luopumalla. Erityisasumisen subventiomallin purkaminen edistyi ja jatkuu edelleen vuoden 2024 aikana.

Jatkoimme teknisten palvelujen palvelustrategian toteuttamista. Kasvatimme kunnossapidon kilpailutettujen alueurakoiden määrää ja siirsimme Itä-Helsingin alueella katujen ja puistojen ylläpidon kaupungin rakentamispalveluliikelaitokselta, Staralta, kilpailutetulle urakoitsijalle.

Selkeytimme palvelutilojen rakentamisen ja ylläpidon Stara-liikelaitoksen toteuttamia työkokonaisuuksia ja arvioimme Staran lisäarvotekijöitä. Uudistimme kaupungin palvelutilojen kiinteistönhoitopalveluiden sopimusohjelman ja otimme sen käyttöön uusissa kilpailutuksissa. Palvelutilojen tilaturvallisuutta kehitimme yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Tilaturvallisuusjärjestelmien ylläpito siirtyy heille vuoden 2024 alusta alkaen.

Otimme käyttöön rakennusten pitkän tähtäimen suunnitelmien toimintamallin, joka edistää kaupungin tilojen järkevää ja kustannustehokasta ylläpitoa ja korjausten ajoittamista. Suunnitelmia laadimme yhteensä 153 kiinteistöön. Omaisuudenhallintasuunnitelmien laatiminen katu- ja viheralueille eteni, joskin suunniteltua hitaammin aikatauluhaasteiden ja sidosryhmien laajuuden takia.

**Aluerakentamiskohteissa
panostimme erityisen
paljon alueiden
toimivuuteen ja toimijoiden
yhteensovittamiseen.**

Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki

Vuoden aikana edistimme myös henkilöstösuunnittelua, osajatarpeiden ennakointia ja resurssien tarkoituksenmukaista kohdentamista. Työmarkkinamuutosten ja rakentamisen suhdannemuutosten lisäksi henkilöstön saatavuuden kehitystoimet vaikuttivat siten, että hakijamäärät toimialan avoimiin työpaikoihin nousivat peräti 47 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna. Henkilöstön saatavuutta edistäviä toimenpiteitä olivat esimerkiksi oppilaitosyhteistyö, työnantajakuvan kehittäminen, rekrytointikampanjoihin ja viestintään panostaminen sekä kaupungin palkkakehitysohjelman mukaiset tehtävät. Henkilöstön eläköitymisestä johtuva rakennemuutos ja lähtövaihtuvuus jatkuu vilkkaana myös tulevina vuosina.

Jatkoimme kaupunkiyhteisen palkanlaskentajärjestelmän vakauttamisprojektin edistämistä ja esihenkilöiden tukemista päivittäisessä työskentelyssä. Hallinnollisen työn sujuvoittamiseksi kehitimme prosesseja muun muassa uudistamalla henkilöstöhallinnon delegointisäännöt. Toimialayhteisen perehdyttämisen projekti on edennyt aikataulussa ja uuden työntekijän aloittamista on sujuvoitettu työsuhteen elinkaariprojektin kautta. Syksyn aikana määrittelimme kaupunkiyhteisen yhteistyömallin, jonka avulla esihenkilöt saavat lisätukea haastavissa johtamistilanteissa.

Työhyvinvointisuunnitelman toimeenpano on edennyt ja sen puitteissa toteutimme työkykyjohtamisen klinikoita esihenkilöille, tarjosimme hyvinvointikoulutuksia henkilöstölle ja teimme esihenkilöiden psykososiaalisen kuormituksen kartoituksen sekä määrittelimme avuksi kuormituksen hallintakeinoja. Lisäksi käynnistimme Kaupunkiympäristötalossa työskentelevien

yhteisen työympäristön kehittämisryhmän. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen panostimme Kympp-Akatemialla, jonka teemoina toimivat esihenkilötyön kehittäminen, yhteistyö, työoikeuskoulutus esihenkilöille, erilaiset kieli- ja hankintakoulutukset sekä kaavakoulu.

Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen

Laadimme vuoden aikana toimialan digitalisaatiovision ja tiekartan sekä sovimme toimeenpanon vastuut. Työhön osallistui laajasti henkilöstöä toimialan sisällä. Digitalisaation tiekartan pääpainopisteet ovat tietojohdaminen, kaupunkiympäristön elinkaaren hallinta sekä asiointipalvelujen ja asiakkuuksien hallinta.

Kaupunkiympäristön elinkaaren hallinnan keskeisenä teemana on tietomallipohjaisen työskentelyn kehitys. Kehityksen mittarina toimiva tietomallintamisen kypsyysanalyysi on toteutettu, ja tulosten perusteella määritellään tietomallipohjaisen kehityksen suuntaa. Tietomallipohjaiseen toimintaan siirtymistä on edistetty järjestämällä koulutuksia, osallistumalla kansalliseen kehittämiseen sekä kehittämällä omia toimintaprosesseja esimerkiksi rakennusvalvonnassa.

Digitaalisen kaksosen kehittäminen eteni pääosin suunnitelmien mukaisesti ja paikkatietokeskus perustettiin tarjoamaan toimialalle paikkatietojen ja digitaalisen kaksosen palveluita.

Toimialalle merkityksellistä on tulevina vuosina taloushallinnon järjestelmän ja siihen liittyvien prosessien kehitys, joka on käynnistynyt kaupunkitasolla. Järjestelmäuudistamisen ohella olemme lähteneet toimintavuoden aikana toteuttamaan useita toimintatapamuutoksia.

Kehitimme oman asuntotuotannon hankesuunnittelun, täydennysrakentamisen ja takuutar kastusten prosesseja, jotta parantaisimme täydennysrakentamispotentiaalin hyödyntämistä ja rakentamisen laatua.

Edistimme älyliikenteen edellytyksiä erilaisten tietojärjestelmäprojektien kautta. Yleisten alueiden omaisuudenhallinnan rekisterien kehittämistyöt etenivät ja palvelutilojen uudet tietojärjestelmät otettiin käyttöön. Nämä toimenpiteet mahdollistavat jatkossa paremman tiedolla johtamisen.

Ulkovalaistuksen ohjausta muutimme enemmän energiaa säästäväksi ja otimme käyttöön sähkön tuntihinnan ja lumitilanteen mukaan toimivan ulkovalaistuksen älykkään himennyksen.

Hel.fi-sivuston uudistus valmistui ja sivut ovat nyt kaupunkilaisten käytössä. Kaupunkiympäristön toimialan uusi osallisuussuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa. Suunnitelman keskeiset painopisteet ovat osallisuuskokemuksen, -osaamisen ja -ymmärryksen sekä moniäänisyyden vahvistaminen.

Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille

Paransimme yrittäjien palvelupolkuja rakentamalla toimivammat verkkosivut asiointiin. Yritysmyonteistä kokeilukulttuuria edistimme esimerkiksi mahdollistamalla ketterille kioskeille ajanvarauspalvelut, palvelumuotoilemalla rakennusvalvonnan suurasiakaspolkua ja tuomalla yleisten alueiden käyttöön uuden Haitaton-asiointikanavan.

3

Sitovien toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Tavoite: Tuottavuutta parannetaan valtuustokauden aikana vähintään 0,5 % vuodessa (Y)

Tavoite toteutui.

Mittari

- Toteutetaan tuottavuustoimenpiteitä, joiden yhteenlaskettu säästö vuonna 2023 on 3 miljoonaa euroa. Laskennalliset tuottavuussäästöt olivat noin 3,5 miljoonaa euroa ja ne toteutuivat seuraavasti: Kaupunkiympäristötalon ulkopuolisilta vuokralaisilta saadut vuokratulot sekä osuudet käyttäjäpalveluista ja ICT-menoista, toimitilojen ylläpidon säästöt (tiloista luopuminen), pysäköinninvalvonnan luottotappioiden vähentäminen, toimintaympäristöanalyysin prosessin keventäminen, energiatehokkuuden parantaminen ja pysäköinninvalvonnan palaverikäytäntöjen tiivistäminen.

Tavoite: Kaupunkilaiskokemuksen parantaminen

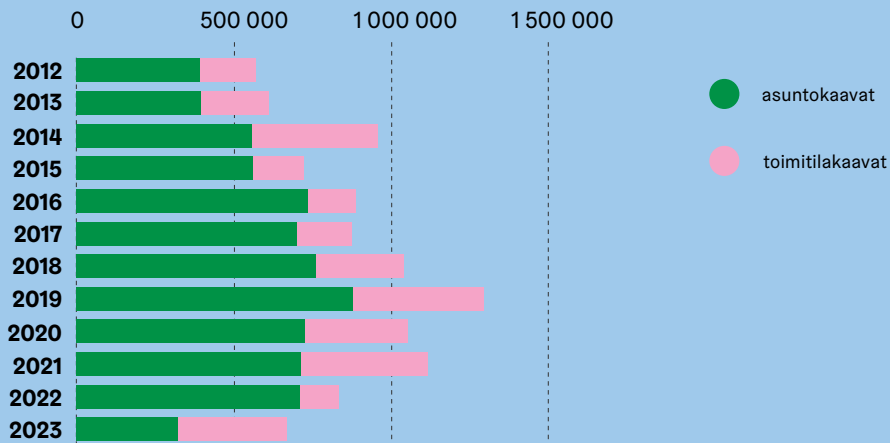
Tavoite ei toteutunut, kolmesta mittarista kaksi toteutui.

Mittarit

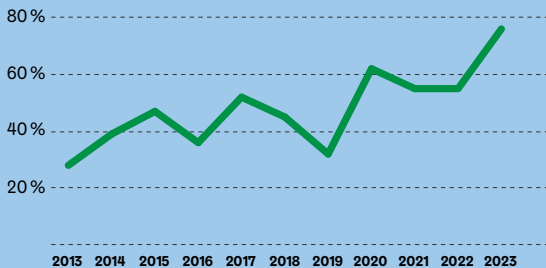
- Asukastyytyväisyys puistojen hoitoon vähintään 3,4 (asteikolla 1–5).
  - » Mittari toteutui. Yhdyskuntatekniset palvelut -kysely toteutettiin keväällä 2023. Tulokset valmistuivat syksyllä 2023. Tulos oli 3,73.
- Asukastyytyväisyys katujen ja teiden kuntoon sekä puhtaanapitoon vähintään 3,4 (asteikolla 1–5, keskustan kadut, asuinkadut, keskustaan johtavat pääkadut, jalankulku- ja pyörätiet).
  - » Mittari toteutui. Yhdyskuntatekniset palvelut -kysely toteutettiin keväällä 2023. Tulokset valmistuivat syksyllä 2023. Tulos oli 3,45. (Tulos muodostuu kysymyksistä: asuinkadun kunto, jalankulku- ja pyöräteiden kunto, keskustaan johtavien pääkatujen kunto,

Kaavoituksen kehitys Helsingissä

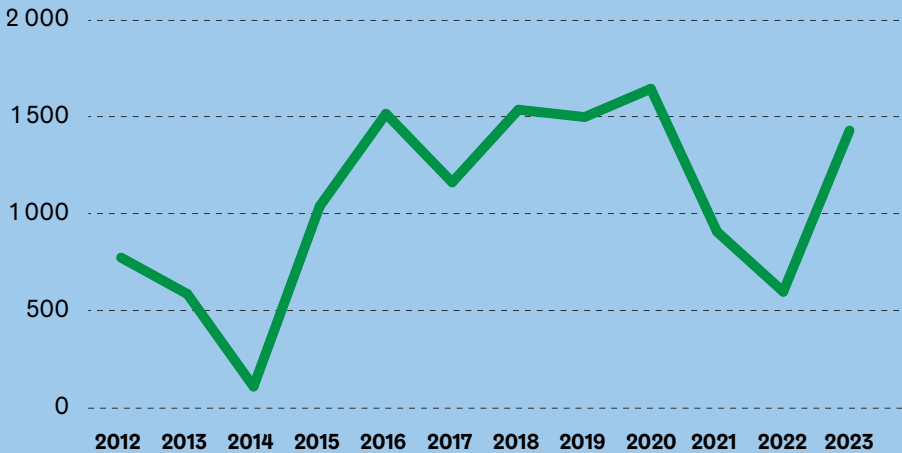
(Tarkistettujen asemakaavaehdotusten kerrosala kerrosneliönä)

Täydennysrakentamisen osuus Helsingin asuntokaavoituksesta

ATT:n asuntotuotannon kehitys (aloitettujen asuntojen lukumäärä)

keskustan katujen puhtaus ja siisteys,
keskustan ulkopuolisten katujen puhtaus
ja siisteys)

- **Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa: saapuneet palautteet otettu käsittelyyn keskimäärin kolmessa työpäivässä.**
  - » Mittari ei toteutunut: Saapuneet palautteet on otettu käsittelyyn keskimäärin viidessä työpäivässä. Uuden palautejärjestelmän käyttöönotto vaikutti merkittävästi palautteiden keskimääräiseen käsittelyaikaan. Järjestelmän käytön vakiinnuttua loppuvuodesta on palautteiden käsittelyaika ollut keskimäärin hieman yli yhden vuorokauden.

Tavoite: Kaupungin kasvun ja elinvoimaisuuden edistäminen

Tavoite ei toteutunut, kolmesta mittarista ei mikään toteutunut.

Mittarit

- **Helsingissä alkaa vuonna 2023 vähintään 8 000 asunnon rakentaminen. (Y)**
  - » Mittari ei toteutunut. Helsingissä alkoi vuonna 2023 noin 5 055 asunnon rakentaminen. Keskeisinä syinä alhaiseen asuntotuotantomäärään ovat erityisesti korkeana pysyttelevät rakennuskustannukset, korkotason nopea nousu, sijoittajien tuottovaatimusten nousu,

todennäköisesti korkeana pysyttelevä inflaatio ja mainituista tekijöistä johtuva taloudellinen epävarmuus, joka heijastuu erityisesti vapaarahoitteisten asuntojen kysyntään ja sitä kautta asuntohankkeiden aloituksiin.

- **Kaavoitetaan pääosin yleiskaavan raideliikenteen palvelualueelle vähintään 700 000 kerrosneliometriä, josta täydennysrakentamista vähintään 40 prosenttia (280 000 kerrosneliometriä).**
  - » Mittari ei toteutunut. Vuoden loppuun mennessä kaavoitettiin ja tehtiin poikkeamispäätöksillä asumiseen 331 246 kerrosneliometriä, josta täydennysrakentamisen osuus oli 248 917 kerrosneliometriä. Kaavahankkeet olivat 2023 suunnitteluvaiheissa, joissa vuodelle voitiin ohjelmoida vain noin 530 000 asuntokerrosalaneliötä. Vuodelta 2024 pyrittiin aikaistamaan kaavahankkeita tavoitteen saavuttamiseksi, mutta valmistelussa ei ollut hankkeita, jotka olisi saatu ajoissa läpi tarkistettuina ehdotuksina. Vuonna 2023 asemakaavoituksen toimintaympäristö oli erityisen haastava, joten ohjelmoitua asuntokerrosalamäärää ei saavutettu. Taloudellinen epävarmuus heijastui erityisesti yksityisiin kaavahankkeisiin.
- **Erot asuntojen alueellisissa hintataseissa eivät kasva: Asuntojen kalleusalueilla III ja IV asuntojen hinta (alueiden asuntojen hintakehityksen prosentuaalinen keskiarvo) kehittyy vähintään yhtä positiivisesti kuin kalleusalueilla I ja II.**
  - » Mittari ei toteutunut. Helsingin kalleusalueilla I ja II vanhojen osakehuoneistojen hintojen prosentuaalinen kehitys oli -7,69 prosenttia, kun kalleusalueilla III

ja IV hintakehitys oli -8,58 prosenttia (aikavälillä Q3 2022 – Q3 2023). Asuntojen hintakehitys oli kalleusalueilla III ja IV siten 0,9 prosenttia heikompi kuin kalleusalueilla I ja II. Lyhyellä aikajaksolla asuntojen hintakehitykseen vaikuttavat kuitenkin lukuisat asuntomarkkinoihin yleisesti liittyvät tekijät (esimerkiksi kuluttajien luottamus talouteen ja asuntolainojen korkotasot) eikä yhden vuoden tarkastelujaksosta voida tehdä juurikaan johtopäätöksiä siitä, miten kaupunki on onnistunut alueellisesti tasapainoisen kaupunkikehityksen edistämiseksi. Huomionarvoista esimerkiksi on, että vuonna 2022 asuntojen hintakehitys kalleusalueilla III ja IV oli noin 0,45 prosenttia positiivisempaa kuin kalleusalueilla I ja II.

Tavoite: Ekologisen kestävyuden edistäminen

Tavoite toteutui, kaikki kolme mittaria toteutuivat.

Mittarit

- **Kaupungin omissa toimitiloissa (uudiskohteet, peruskorjauskohteet) päälämmitysjärjestelmäksi valitaan lämpöpumpputekniikka aina, kun se on teknisesti mahdollista ja kun takaisinmaksuaika on 15 vuotta tai alle.**
  - » Mittari toteutui. Ehdot täyttävissä hankkeissa on valittu lämpöpumpputekniikka päälämmitysmuodoksi.
- **Kaikissa vuoden 2023 aikana käynnistävissä toimitila- ja asuntorakentamishankkeissa käytetään työmaan ympäristötaavoitteita, joilla ohjataan työmaatoiminnan ympäristövaikutuksia ja kiertotaloutta.**

Vaatimusten tulee sisältyä hankkeen urakkakyselyyn tai kilpailutusaineistoon.

» Mittari toteutui. Toimitilahankkeet:
Työmaan ympäristöasiakirjaa on käytetty kaikissa 18 valmistuneessa kilpailutuksessa ja kuudessa vielä kesken olevassa kilpailutuksessa. Asuntotuotanto:
Kaikissa urakkalaskentaan lähteneissä hankkeissa on käytetty työmaan ympäristötavoitteita.

- **Toteutetaan Helsingin luontoseuranta-suunnitelman mukaisesti seurannat 1A–1F, jotka koskevat luontoalueiden pinta-alan ja ekologisen verkoston mittaamista pohja-aineistoksi luonnon tilan seurantaan ja LUMO-ohjelman vaikuttavuuden ja riittävyyden arviointiin.**

» Mittari toteutui. Toteutumiseen vaikuttivat luontoseurantasuunnitelmassa tehty indikaattorien esisuunnittelu ja aikataulutus, paikkatietotarkastelujen pohjana käytetyt monipuoliset lähtöaineistot, kausityöntekijän iso työpanos vakituisen työntekijän apuna sekä työn priorisointi sitovana tavoitteena.

4 Käyttötalous

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimiala toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa. Toimiala koostuu neljästä palvelukokonaisuudesta, jotka ovat maankäyttö ja kaupunkirakenne, rakennukset ja yleiset alueet, palvelut ja luvat sekä hallinto- ja tukipalvelut.

Palvelukokonaisuudet käyttävät seuraavien talousarviokohtien rahoitusta:

1. **Kaupunkirakenne 31001 (brutto)**
2. **Rakennukset 31002 (netto)**
3. **Asuntotuotanto 31003 (netto)**
4. **Palvelut ja luvat 31008 (netto)**

Lisäksi Kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvat talousarviokohdat:

5. **HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet 31004 (brutto)**
6. **Tuki HKL:lle 31006 (brutto)**
7. **Joukkoliikenne 31007 (netto)**

Kaupunkiympäristön toimialan tilinpäätös

1 000 EUR	TUBU 2023	TP 2023
Myyntituotot	71 144	73 360
Maksutuotot	59 911	99 979
Tuet ja avustukset	1 579	1 891
Vuokratuotot	952 060	954 203
Muut tuotot	120 711	50 958
Muut toimintatuotot	1 072 771	1 005 160
Toimintatuotot yhteensä	1 205 405	1 180 390
Valmistus omaan käyttöön	13 110	11 407
Tulot yhteensä	1 218 515	1 191 797
Henkilöstökulut	114 346	111 196
Palvelujen ostot	213 097	219 389
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	66 167	62 069
Avustukset	215	228
Vuokrakulut	237 625	232 058
Muut kulut	14 665	22 344
Muut toimintakulut	252 290	254 401
Toimintakulut yhteensä	646 115	647 283
Toimintakate	572 400	544 514
Poistot	273 163	273 067
Tulos	299 237	271 447

Kaupunkiympäristön toimialan brutto- ja nettobudjetoidut palvelukokonaisuudet: maankäyttö ja kaupunkirakenne, rakennukset ja yleiset alueet, palvelut ja luvat sekä hallinto- ja tukipalvelut

Kaupunkirakenteen tilinpäätös

1 000 EUR	TUBU 2023	TP 2023
Myyntituotot	9 200	8 770
Maksutuotot	20 438	53 250
Tuet ja avustukset	1 369	1 212
Vuokratuotot	303 500	313 861
Muut tuotot	110 655	38 519
Muut toimintatuotot	414 155	352 381
Toimintatuotot yhteensä	445 162	415 614
Valmistus omaan käyttöön	3 000	2 583
Tulot yhteensä	448 162	418 197
Henkilöstökulut	49 254	48 926
Palvelujen ostot	102 936	111 552
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 764	5 683
Avustukset	65	74
Vuokrakulut	4 778	4 189
Muut kulut	822	4 352
Muut toimintakulut	5 600	8 541 7
Toimintakulut yhteensä	163 619	174 776
Toimintakate	284 543	243 422
Poistot	113 000	137 062
Tulos	171 543	106 360

Talousarviokohta sisältää Kaupunkiympäristön toimialan bruttobudjetoidut palvelukokonaisuudet: maankäyttö ja kaupunkirakenne, osuus rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuudesta sekä hallinto- ja tukipalvelut.

31001 Kaupunkirakenne

Kaupunkirakenteen tulot alittavat tulosbudjetin noin 30,0 miljoonalla eurolla. Tuloja toteutui budjetoitua enemmän maanvuokratuotoista ja maankäyttökorvauksista. Kiinteän omaisuuden myynnin luovutusvoitot sekä valmistus omaan käyttöön toteutuivat budjetoitua pienempinä. Maanmyyntituloja ei saavutettu asuntorakentamisen merkittävästi muuttuneen korko- ja suhdannetilanteen takia. Maanmyyntitulojen toteuma on noin 31,3 miljoonaa euroa ja kiinteän omaisuuden myyntitulojen toteuma Kustaankartanon rakennusten apporttiluovutus huomioon ottaen noin 35,6 miljoonaa euroa.

Maan ja rakennusten sekä osakkeiden myynneistä kirjattiin kaupunkirakenteen talousarviokohtaan myyntivoittoja yhteensä noin 37,5 miljoonaa euroa budjetin ollessa 110,0 miljoonaa euroa. Ulkoisista maanvuokrista kertyi tuloja noin 281,0 miljoonaa euroa budjetin ollessa 275,0 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 vietiin päätöksentekoon 18 maankäyttösopimusta, jotka kaavan toteutuksessa tuovat kaupungille 25,6 miljoonan euron korvaukset. Kaavat mahdollistavat 104 000 kerrosneliometriä uutta asuinrakennusoikeutta ja 25 000 kerrosneliometriä uutta toimitilarakennusoikeutta. Määräaikainen edistämisaluelennus myönnettiin yhdelle hankkeelle Tapanilan juna-aseman vaikutusalueella (4 000 kerrosneliometriä). Alennus oli 0,2 miljoonaa euroa. Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön (AM) sopimusten ehdot (55 000 kerrosneliometriä) alensivat maankäyttökorvauksia 2,7 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 toteutui 24 maankäyttösopimusta. Niistä saadut korvaukset olivat

yhteensä 55,4 miljoonaa euroa, josta rahakorvauksia oli yhteensä noin 50,0 miljoonaa euroa. Kaavat mahdollistavat 209 000 kerrosneliometriä uutta asuinrakennusoikeutta ja 26 000 kerrosneliometriä uutta toimitilarakennusoikeutta. Korvauksiin sisältyi määräaikaista edistämisaluelennusta neljässä hankkeessa Malmin ja Malminkartanon kaupunkiuudistusalueilla sekä Raide-Jokerin ja juna-aseman vaikutusalueella (45 000 kerrosneliometriä). Kokonaisalennus oli 1,4 miljoonaa euroa. Sopimusten AM-ehdot (52 000 kerrosneliometriä) alensivat maankäyttökorvauksia 6,9 miljoonalla eurolla.

Uusille vuokrille kaupunki on hallintamuodon perusteella päättänyt antaa subventiota 3,2 miljoonaa euroa per vuosi, josta ARA-vuokraan 1,5 miljoonaa euroa per vuosi ja välimuodon tuotantoon (Hitas + Asumisoikeus) 1,7 miljoonaa euroa per vuosi.

Kaupunkirakenteen sitovat toimintamenot ylittivät tulosbudjetin noin 11,2 miljoonalla eurolla.

Henkilöstömenoissa säästyi noin 0,3 miljoonaa euroa johtuen rekrytointiviiveistä. Palvelujen ostot ylittyivät noin 8,6 miljoonalla eurolla. Ylitys muodostui lumenkuljetuksesta (64,5 tuhatta lumikuormaa virallisille lumen vastaanottoaikoiille vuonna 2023), lisäkaluston käytöstä, varavastaanottoaikkojen ylläpidosta, Staran sopimushintojen noususta, ympäristöhoidon sopimusten hintojen noususta sekä alueiden käyttömaksuista. Palvelujen ostoissa alitusta aiheutui muun muassa hulevesimaksujen sekä ostopalveluiden osalta.

Sisäisistä vuokrista kertyi säästöä noin 0,6 miljoonaa euroa. Muut kulut ylittivät tulosbud-

jetin noin 3,5 miljoonalla eurolla johtuen Hakanien hallin väistötilan, Kivikon hiihtohallin ja osakkeiden luovutustappioista.

Liitteenä 7 kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle kaupunkiympäristön toimialan talousarviokohdan 3 10 01 Kaupunkirakenne käyttömenojen ylityksestä vuonna 2023.

31002 Rakennukset

Rakennusten sitova toimintakate oli 252,4 miljoonaa euroa. Toteutunut toimintakate oli 256,2 miljoonaa euroa ylittäen toimintakatetavoitteen 3,8 miljoonaa eurolla.

Tulosbudjetin mukainen tulotavoite (toimintatuotot ja valmistus omaan käyttöön) oli 662,1 miljoonaa euroa. Tulojen toteuma oli yhteensä 654,5 miljoonaa euroa alittaen tulosbudjetin 7,6 miljoonaa eurolla.

Myyntituotot toteutuivat noin 0,7 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina johtuen pääasiassa rakennuttamispalkkioista. Maksutuotot ylittivät budjetin noin 1,0 miljoonalla eurolla johtuen käyttökorvausten noususta. Muut toimintatuotot alittivat budjetin noin 8,0 miljoonalla eurolla johtuen pääasiassa vuokramallin tuomista muutoksista ja jälleenvuokratun asuntokannan optimoimisesta. Valmistus omaan käyttöön -tulot toteutuivat noin 1,3 miljoonaa euroa budjetoitua alhaisemmalla tasolla.

Toimintamenot alittivat tulosbudjetin mukaiset 409,6 miljoonaa euroa noin 11,4 miljoonaa eurolla. Toimintamenojen toteuma oli 398,3 miljoonaa euroa.

Henkilöstökustannuksista muodostui säästöä rekrytointiviiveiden vuoksi yhteensä noin 1,1

miljoonaa euroa. Palveluiden ostot alittivat budjetin noin 0,5 miljoonalla eurolla, sisäilma-
korjauksissa budjetti alittui, mutta kunnossapidon ja rakennusten kunnossapidon kulut ylittivät budjetin. Aineiden ja tarvikkeiden kulut alittivat budjetin noin 4,2 miljoonalla eurolla pääosin energiakustannusten laskun takia ja toteutettujen energiansäästötoimenpiteiden vuoksi. Vuokra- ja muut kulut alittivat budjetin noin 5,5 miljoonalla eurolla, pääasiassa jälleenvuokrattujen asuntojen optimoinnin vuoksi.

Rakennusten tilinpäätös

1 000 EUR	TUBU 2023	TP 2023
Myyntituotot	2 250	2 987
Maksutuotot	6 750	7 655
Tuet ja avustukset		182
Vuokratuotot	642 560	633 720
Muut tuotot	440	1 146
Muut toimintatuotot	643 000	634 866
Toimintatuotot yhteensä	652 000	645 691
Valmistus omaan käyttöön	10 110	8 824
Tulot yhteensä	662 110	654 515
Henkilöstökulut	25 811	24 706
Palvelujen ostot	93 790	93 223
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	60 070	55 832
Avustukset		5
- Vuokratulot	228 400	223 209
- Muut kulut	1 602	1 304
Muut toimintakulut	230 002	224 512
Toimintakulut yhteensä	409 673	398 279
Toimintakate	252 437	256 236
Poistot	160 000	135 232
Tulos	92 437	121 004

Nettobudjetoitu talousarviokohta

31003 Asuntotuotanto

Asuntotuotannon sitova toimintakatetavoite oli talousarviossa 6,5 miljoonaa euroa ja toteuma 4,7 miljoonaa euroa, mikä alitti toimintakatetavoitteen 1,8 miljoonalla eurolla.

Asuntotuotannon tulot kertyvät rakennuttamispalkkioista, jonka tulouttamisperiaatteita on muutettu vuoden 2023 aikana tilintarkastajien antaman suosituksen perusteella. Vuodelle 2023 oli budjetoitu palkkioita 30,4 miljoonaa euroa, toteuma oli 32,1 miljoonaa euroa.

Toimintamenojen toteuma oli yhteensä 27,4 miljoonaa euroa ylittäen talousarvion noin 3,5 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut toteutuivat noin 1,2 miljoonaa euroa pienempinä johtuen uuden tiimin aloituksen viivästämisestä. Muut toimintakulut toteutuivat noin 4,8 miljoonaa euroa suurempina, syynä olivat erityisesti kasvaneet korkomenot.

Asuntokauppa oli erittäin hiljaista vuonna 2023. Hitas-kauppoja tehtiin 18 kappaletta ja asumisoikeussopimuksia 137. Vuoden vaihteessa 2023 myynnissä oli 467 Hitas-asuntoa, joista valmiita oli 84 kappaletta ja rakenteilla 383. Asumisoikeusasuntoja oli myynnissä 157 kappaletta, joista valmiita oli 49 ja rakenteilla 108. Hitas-asuntojen peruutuksia ja asumisoikeusasuntojen irtisanomisia tuli vuoden aikana poikkeuksellisen paljon.

Liitteenä 9 toimialajohtajan kirje koskien toimintakatteen alittamisesitystä vuodelle 2023.

Asuntotuotannon tilinpäätös

1 000 EUR	TUBU 2023	TP 2023
Myyntituotot	30 370	32 094
Maksutuotot		
Tuet ja avustukset		
Vuokratuotot		
Muut tuotot		
Muut toimintatuotot		52
Toimintatuotot yhteensä	30 370	32 146
Valmistus omaan käyttöön		
Tulot yhteensä	30 370	32 146
Henkilöstökulut	7 538	6 353
Palvelujen ostot	5 000	4 936
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	80	51
Avustukset		
Vuokrakulut		
Muut kulut		
Muut toimintakulut	11 265	16 066
Toimintakulut yhteensä	23 883	27 406
Toimintakate	6 487	4 740
Poistot	80	90
Tulos	6 407	4 650

Nettobudjetoitu talousarviokohta

31008 Palvelut ja luvat

Palvelut ja luvat -talousarviokohdan sitova toimintakatetavoite oli 28,9 miljoonaa euroa. Toteuma oli 40,1 miljoonaa euroa ylittäen tavoitteen 11,2 miljoonalla eurolla.

Tulosbudjetin mukainen tulotavoite oli 77,9 miljoonaa euroa. Tulojen toteuma oli yhteensä 86,9 miljoonaa euroa ylittäen budjetin 9,1 miljoonalla eurolla. Ylitys johtuu pääosin asukas- ja yrityspalveluiden katutyöluvista (5,0 miljoonaa euroa) ja vuokratuotoista (0,6 miljoonaa euroa), pysäköinninvalvonnan pysäköintivirhemaksuista (1,6 miljoonaa euroa) sekä rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksuista (1,0 miljoonaa euroa).

Pysäköintitulot jäivät talousarviosta 2,3 miljoonaa euroa, mutta asukas- ja yrityspysäköintitunnukset ylittivät talousarvion 2,4 miljoonalla eurolla. Osana uutta pysäköintipolitiikkaa asukas- ja yrityspysäköintitunnuksiin tehtiin hinnankorotukset kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti kesäkuussa ja joulukuussa.

Toimintamenojen toteuma oli 46,8 miljoonaa euroa alittaen talousarvion noin 2,1 miljoonalla eurolla. Alitus johtuu muun muassa henkilöstökulujen (0,5 miljoonaa euroa), palvelujen ostojen (1,7 miljoonaa euroa) sekä sisäisten vuokrien (0,3 miljoonaa euroa) toteutumisesta budjetoitua pienempinä.

31004 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) maksuosuuksiin oli talousarviossa varattu noin 232,2 miljoonaa euroa ja toteuma oli talousarvion mukainen. Helsingin seudun

ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) maksuosuuksiin oli talousarviossa varattu 2,2 miljoonaa euroa ja toteuma oli talousarvion mukainen.

31006 Tuki HKL-liikelaitokselle

HKL-liikelaitoksen tukeen oli talousarviossa varattu noin 6,0 miljoonaa euroa, josta toteutui 12,6 miljoonaa euroa. Talousarvio ylittyi 6,6 miljoonalla eurolla. Ylitys johtui pääosin korkojen noususta, Länsimetron vastikkeiden noususta, Kampin metroaseman liukuportaiden alaskirjauksesta sekä Herttoniemen metroaseman suunnitteluun liittyvästä alaskirjauksesta.

31007 Joukkoliikenne

Talousarviossa asetettu sitova toimintakate oli -10,9 miljoonaa euroa. Toteuma oli noin -10,0 miljoonaa euroa ylittäen toimintakatteen noin 0,9 miljoonalla eurolla. Tuloja toteutui noin 2,5 miljoonaa euroa budjetoitua vähemmän. Tuottojen pudotus johtui Raide-Jokerin aloituksen myöhentymisestä budjetissa arvioidusta. Toimintamenot alittivat budjetin 3,4 miljoonalla eurolla johtuen muun muassa korkojen käsitteilytavan muutoksesta.

Liitteenä 8 kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle kaupunkiympäristön toimialan TA-kohdan 3 10 06 Tuki HKL-liikelaitokselle toimintamenojen ylittämistä ja TA-kohdan 3 10 07 Joukkoliikenne sitovan toimintakatetavoitteen alittamisesta vuonna 2023.

Palvelujen ja lupien tilinpäätös

1 000 EUR	TUBU 2023	TP 2023
Myyntituotot	29 324	29 509
Maksutuotot	32 723	39 074
Tuet ja avustukset	210	496
Vuokratuotot	6 000	6 621
Muut tuotot	9 616	11 240
Muut toimintatuotot	15 616	17 861
Toimintatuotot yhteensä	77 873	86 940
Valmistus omaan käyttöön		
Tulot yhteensä	77 873	86 940
Henkilöstökulut	31 743	31 210
Palvelujen ostot	11 371	9 679
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	253	504
Avustukset	150	149
Vuokrakulut	3 647	3 473
Muut kulut	1 776	1 808
Muut toimintakulut	5 423	5 282
Toimintakulut yhteensä	48 940	46 823
Toimintakate	28 933	40 117
Poistot	83	683
Tulos	28 850	39 433

Nettobudjetoitu talousarviokohta

5 Investoinnit

8 01 Kiinteä omaisuus

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuodelle 2023 laaditussa talousarviossa kiinteää omaisuutta arvioitiin myytävän 85,0 miljoonalla eurolla, josta kiinteän omaisuuden myyntiin arvioitiin kirjattavan tasearvon mukaiset 4,3 miljoonaa euroa ja näiden erotuksena arvioidut myyntivoitot 80,8 miljoonaa euroa tuloiksi talousarviokohtaan 3 10 01 Kaupunkirakenne.

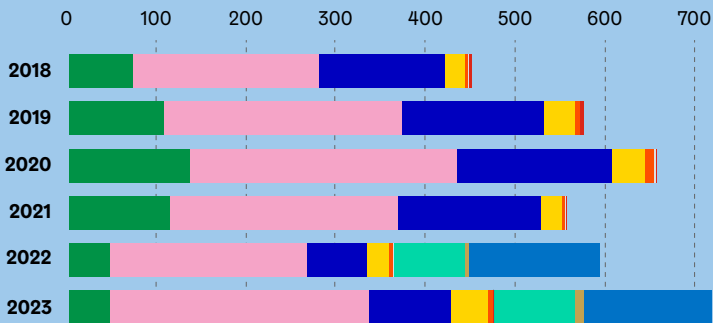
Kiinteän omaisuuden myyntitulojen toteuma on 36,8 miljoonaa euroa, josta kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan 1,2 miljoonaa euroa. Arvioitu maanmyyntitulo ei toteutunut. Vuoden 2023 aikana kiinteistömarkkinatilanteeseen vaikutti rakentamisen haasteellinen tilanne. Erityisesti loppuvuodesta moni kiinteistökauppa siirtyi ajallisesti eteenpäin suhdannekehityksen ja kasvaneiden epävarmuuksien takia.

Kaupunginhallituksen 1.4.2019 hyväksymien tontinluovutuslinjausten mukaan tontit luovutetaan ensisijaisesti vuokraamalla ja vain erityisistä syistä myymällä. Myyntitulojen määrä on tämän luovutuslinjauksen vuoksi aiempia vuosia alemmalla tasolla. Lisäksi myyntitulojen toteutumiseen vaikuttivat vuonna 2023 keskeisesti rakentamisen suhdannetilanteen voimakas heikkeneminen sekä rakentamishankkeiden etenemistä hidastavat kaavavalitukset.

Vuonna 2023 Helsingin kaupunki teki yhteensä 34 kiinteistökauppaa, joissa myytiin maata yhteensä noin 35,6 miljoonalla eurolla. Helsingin alueella kaupunki myi asuntotontteja 23 kaupalla (18,8 miljoonaa euroa, 16 819 kerrosneliometriä ja 1,5 hehtaaria) ja yritystontteja seitsemällä kaupalla (16,3 miljoonaa euroa, 16 119 kerrosneliometriä ja 0,6 hehtaaria). Lisäksi kaupunki myi ulkokunnista maata neljällä kaupalla (0,5 miljoonaa euroa, 164 kerrosneliometriä ja 45,8 hehtaaria). Edellä mainittujen kauppojen rakennusoikeus sisältää vain ensiluovutuksia, aiemmin vuokrattujen ja vuokralaiselle sittemmin myytyjen tonttien rakennusoikeus ei sisälly lukuihin. Osana kiinteistökauppoja myytyjen rakennusten kauppahintaosuus (apporttiluovutus) oli noin 4,3 miljoonaa euroa.

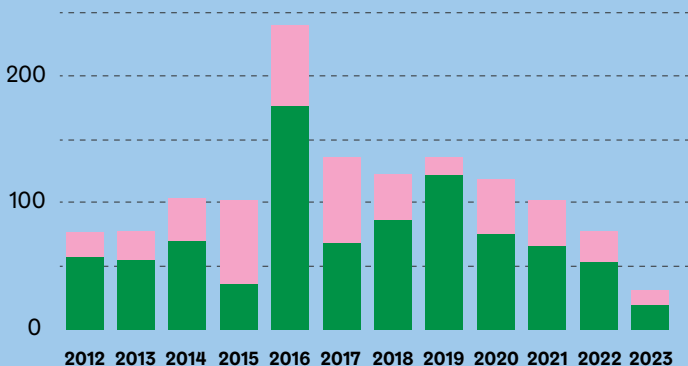
Seitsemän suurimman kaupan (20 prosenttia määrästä) yhteenlaskettu kauppahinta oli 27 miljoonaa euroa (77 prosenttia kokonaistuloista). Suurin yksittäinen kiinteistökauppa oli Kalasataman Redin toimistotornitontin kauppa (8,1 miljoonaa euroa). Toteutuneista kaupoista yksi perustui osto-option käyttämiseen (2,5 miljoonaa euroa). Yksi kauppa oli asuntotonttien lisäkauppahinta (3,5 miljoonaa euroa), joka perustui aiemmin luovutetulle tontille toteutetun asuntohankkeen myytyjen asuntojen kauppahintoihin (niin sanotut prosenttikaupat).

Investointimenot (miljoonaa euroa)

- kiinteä omaisuus
- rakennukset
- kadut ja liikenneväylät
- puistot ja liikunta-alueet
- irtain omaisuus
- arvopaperit, hitas-osakkeiden ostot
- lähiörahostosta rahoitettavat hankkeet
- projektialueiden infrarakentaminen
- kaupunkiudistus
- suuret liikennehankkeet

Tontinmyyntitulot (miljoonaa euroa)

- toimitilatontit
- asuntotontit

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarviokohdalla kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostojen ja lunastusten sekä kaavoituskorvausten (8 01 01) perusmääräraha vuonna 2023 oli 13,5 miljoonaa euroa. Määräraha piti sisällään myös maksettavaksi tulleet vuokratonttien täydennysrakentamiskorvaukset. Kaupunginvaltuusto oli lisäksi myöntänyt 0,4 miljoonan euron ylitysoikeuden ja 16 miljoonan euron määrärahan siirron. Määrärahaa oli siten käytössä yhteensä 29,9 miljoonaa euroa.

Kaupunki teki 50 kauppaa yhteensä noin 29,9 miljoonalla eurolla. Näistä vuokratonttien täydennysrakentamiseen liittyneiden vuokraoikeuden hankintojen osuus oli 19 kpl ja yhteensä noin 12,1 miljoonaa euroa. Vuokraoikeuksien hankinnat mahdollistavat yhteensä noin 69 000 kerrosneliömetrin rakennusoikeuden vuokraamisen, joka tuo kaupungille uutta maanvuokratuloa arviolta 1,5 miljoonaa euroa vuodessa, eli noin 13 prosentin vuosituoton kauppahinnalle.

8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Määrärahaa oli talousarviossa varattu käytettäväksi 18,7 miljoonaa euroa. Määrärahasta siirrettiin 1,0 miljoonaa euroa käytettäväksi talousarviokohtaan 8 01 01, joten käytettävissä oli yhteensä 17,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 15,8 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 89,5 prosenttia. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 1,5 miljoonaa euroa siirrettiin vuoden 2024 talousarvioon, jonka jälkeen käyttöaste oli 97,8 prosenttia.

Projektialueiden ulkopuolisten täydennysrakennusalueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään luomaan edellytyksiä erilaisten rakennushankkeiden toteuttamiseen. Vuosittain keskimäärin 40–70 asunto- ja toimitilatonttia sekä useita kaupungin palveluverkon kehittämiseen liittyviä tontteja saatetaan määrärahalla rakentamiskelpoiseksi. Määrärahalla toteutettavat toimenpiteet koskevat muun muassa pilaantuneiden maiden puhdistamista, johtosirtoja, rakennusten purkua ja muuta esirakentamista.

Vuonna 2023 määrärahalla toteutettiin edelliseltä vuodelta jatkuvia hankkeita sekä hankkeita, joihin oli sitouduttu erilaisin sopimuksin. Lisäksi käynnistettiin uusia palveluverkon kehittämiseen ja täydennysrakentamiseen liittyviä esirakennushankkeita. Merkittävimmät kohteet olivat Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskusten, Marian sairaala-alueen ja Fallkullan kiilan

esirakentaminen sekä Røykän sairaala-alueen pilaantuneen maan puhdistaminen.

8 02 Rakennukset

Vuonna 2023 talonrakennushankkeille oli osoitettu investointimäärärahaa 364,5 miljoonaa euroa, joka sisälsi edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetyn ylitysoikeuden 60,0 miljoonaa euroa.

Talousarvion laatimissohjeen mukaisesti investointihankkeiden toteutusedellytykset arvioitiin talousarvioprosessin yhteydessä ja käyttämättä jääväksi arvioituiden määrärahat siirrettiin talousarvioon vuodelle 2024. Määrärahan siirto oli yhteensä 74,08 miljoonaa euroa. Investointihankkeiden määräraha siirron jälkeen oli 290,4 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 talonrakennusmäärärahaa käytettiin 289,2 miljoonaa euroa eli 99,6 prosenttia budjetoidusta määrärahasta. Siirron jälkeisestä investointimäärärahasta jäi käyttämättä 1,2 miljoonaa euroa.

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Vuonna 2023 valmistuneita vuokrahankkeita ovat Kalasataman kirjasto, lasten päiväkotit Pihlajan korvaavat tilat, Luonnontiedelukio, Metsolan ala-aste, Stadin ammattiopiston Myllypuron kampuksen uudet tilat sekä Arkadiankatu 24 -kiinteistön lisätilat kouluille ja päiväkodeille.

Merkittävimmät rakentamisvaiheissa olevat vuokra- ja osakekohteet ovat Laakson yhteis-sairaala ja Stadin ammattiopiston Roihupellon kampuksen tilat.

Merkittävimmät suunnitteluvaiheissa olevat vuokra- ja osakekohteet ovat Apollon yhteiskou-

lun korvaavat tilat sekä Haagan ja Malmin perhekeskukset ja terveys- ja hyvinvointikeskukset.

8 02 01 Uudis- ja lisärakennushankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Vuoden 2023 talousarviossa uudis- ja lisärakennushankkeille osoitettu määräraha oli 177,6 miljoonaa euroa, joka sisälsi edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetyn ylitysoikeuden 32,2 miljoonaa euroa. Talousarvion laatimissohjeen mukaisesti investointihankkeiden toteutusedellytykset arvioitiin talousarvioprosessin yhteydessä ja käyttämättä jääväksi arvioituiden määrärahat siirrettiin talousarvioon vuodelle 2024. Uudisrakennushankkeiden osalta määrärahan siirto oli yhteensä 26,5 miljoonaa euroa. Uudis- ja lisärakennushankkeiden määräraha siirron jälkeen oli 151,1 miljoonaa euroa.

Siirron jälkeisestä 151,1 miljoonan euron määrärahasta käytettiin 130,1 miljoonaa euroa eli 86,1 prosenttia. Uudisrakennushankkeille osoitetusta investointimäärärahasta jäi käyttämättä noin 21,0 miljoonaa euroa. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 1,2 miljoonaa euroa siirrettiin hankkeille, joiden laskutus oli vuonna 2023 arvioitua suurempi ja loput 19,8 miljoonaa euroa siirrettiin perusparannushankkeiden käyttöön.

Uudishankkeiden käyttämättä jäävä määräraha on vuoden 2022–2023 aikana valmistuneiden hankkeiden takuuajan varaus, jota vuonna 2023 ei ole tarvittu.

Vuonna 2023 valmistuneita uudisrakennushankkeita ovat Helsingin kielilukion korvaava uudisrakennus, Kannelmäen peruskoulun ja päiväkodin uudisrakennus, lasten päiväkodit Honkasuo, Kaarelanraitti, Nuotti ja Sompasaari,

Uudis- ja lisärakennushankkeet:

Talousarvioprosessin aikana uudelleenohjelmoidut hankkeet

TA-kohta	Nimi	Sisältö	Määräraha yhteensä 2023, miljoonaa euroa	Määrärahan siirto vuodelle 2024, miljoonaa euroa
8020102	Pakilanpuiston allianssi	Korvaava uudisrakennus	20,0	4,5
8020102	Kottby lägstadieskola	Korvaava uudisrakennus	9,2	3,2
8020102	Päiväkoti Pasila pohjoinen	Uudisrakennus	2,1	1,0
8020102	Päiväkoti Pelimanni	Korvaava uudisrakennus	6,2	4,3
8020102	Päiväkoti Perhonen	Uudisrakennus	3,8	3,2
8020102	Päiväkoti Tunturi	Korvaava uudisrakennus	3,1	1,6
8020102	Päiväkoti Vanhainen	Korvaava uudisrakennus	11,2	0,8
8020102	Pasilan peruskoulu ja päiväkoti	Uudisrakennus	21,9	3,9
8020102	Vartiokylän ala-aste ja Päiväkoti Vartiokylä	Korvaava uudisrakennus	1,3	0,7
8020105	Hyvösen lastenkoti	Korvaava uudisrakennus	5,7	2,0
8020105	Lemmilän uusi lastenkoti	Uudisrakennus	1,3	1,3
Yhteensä			85,7	26,5

Uudis- ja lisärakennushankkeet:

Osa seuraavien hankkeiden investointimäärärahasta jäi käyttämättä

TA-kohta	Nimi	Sisältö	Määräraha yhteensä 2023, miljoonaa euroa	Arvioitu käyttö 2023, miljoonaa euroa	Määräraha jää käyttämättä, miljoonaa euroa
8020102	Helsingin kielilukio	Korvaava uudisrakennus	8,5	5,6	2,9
8020102	Kannelmäen peruskoulu ja päiväkotiki (Kuninkaantammi)	Uudisrakennus	9,6	4,5	5,1
8020102	Puotilan ala-aste	Uudisrakennus	3,0	0,5	2,5
8020102	Päiväkotiki Kaarelanraitti ja luokat 1-2	Uudisrakennus	6,0	3,0	3,0
8020102	Päiväkotiki Longinoja	Korvaava uudisrakennus	6,2	5,6	0,6
8020102	Päiväkotiki Vaapukka	Korvaava uudisrakennus	3,0	0,3	2,7
8020103	Hakaniemen kauppahallin maanalainen huoltopiha	Uudisrakennus	7,0	4,0	3,0
8020102	Päiväkotiki Nuotti	Korvaava uudisrakennus	8,2	7,0	1,2
Yhteensä			51,5	30,5	21,0

Hakaniemen kauppahallin maalainen huoltopiha ja Johanneksen tekojääkentän huoltorakennus.

Merkittävimmit rakentamisvaiheessa olevat uudisrakennushankkeet ovat Pasilan peruskoulu ja päiväkodin uudisrakennus, Kottby lågstadieskolan korvaava uudisrakennus, Oulunkylän ala-asteen ja päiväkodin laajennushanke, Nihdin uusi lasten päiväkoti ja korvaavat lasten päiväkodit Pelimanni ja Tunturi sekä Kontulan uusi pelastusasema.

Uusien alueiden palvelurakennusten ja muiden kohteiden suunnitteluhankkeista jatkuivat esimerkiksi Kruunuvuorenrannan palvelukortteli, Kannelmäen peruskoulu (Runo40), Myllypuron terveys- ja hyvinvointikeskus, Malmin hautausmaan keskitetyt vainajatilat, lasten korvaavat päiväkodit Jäkälä, Päiväpirtti, Rusettipuisto ja Tuuli sekä uusi päiväkoti Perhonen.

8 02 02 Korjaushankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Korjausrakentamishankkeisiin oli talousarviossa varattu 187,0 miljoonaa euroa, joka sisälsi edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetyn ylitysoikeuden 27,8 miljoonaa euroa. Talousarvion laatimissuunnitelman mukaisesti investointihankkeiden toteutusedellytykset arvioitiin talousarvioprosessin yhteydessä ja käyttämättä jääväksi arvioidut määrärahat siirrettiin talousarvioon vuodelle 2024. Perusparannushankkeiden osalta määrärahan siirto oli yhteensä 47,6 miljoonaa euroa. Korjaushankkeiden määräraha siirron jälkeen oli 139,3 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 korjausrakentamiseen käytettiin 159,1 miljoonaa euroa eli 114,2 prosenttia siirron jälkeisestä määrärahasta. Perusparannushankkeiden toteuma ylitti 19,8 miljoonalla

eurolla hankkeille varatut määrärahat. Ylityksen kattamiseksi siirrettiin uudisrakennushankkeille varattua määrärahaa 19,8 miljoonaa euroa korjaushankkeisiin.

Korjausrakentamismäärärahan kohdentamattomien korjaustöiden 8,0 miljoonaa euroa ja uudisrakennushankkeilta siirtyvästä määrärahasta 7,0 miljoonaa euroa eli yhteensä 15,0 miljoonaa euroa käytettiin välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä.

Kohdentamattomien hankkeiden rahankäyttö ja lukumäärä ovat pienempiä kuin edellisinä vuosina, koska vuokramalliuudistuksen osana vuoden 2022 alusta muutettiin perus- ja vuosikorjaushankkeiden rahoitustapaa ja kyseisten hankkeiden rahoitus siirrettiin osaksi käyttötalouden korjauksen ja kunnossapidon budjettia. Samalla muuttui pienten toiminnallisten hankkeiden (alle 150 000 euroa) rahoitustapa. Kyseiset hankkeet toteutettiin käyttäjäpalveluna ja rahoitus siirtyi irtaimen omaisuuden puolelle kasvatuksen ja koulutuksen sekä sosiaali- ja terveystalouden toimialoille.

Kestävä kehityksen ja energiainvestointien hankkeet käynnistettiin suunnitelman mukaisesti vuonna 2023, mutta osa hankkeiden toteutuksesta ja laskutuksesta siirtyi vuodelle 2024.

Vuonna 2023 valmistuneita korjaushankkeita olivat Pohjois-Haagan ala-asteen, Tahvonlahden ala-asteen ja Tehtaankadun ala-asteen perusparannukset.

Merkittävämpiä rakentamisvaiheessa olevia korjaushankkeita olivat Finlandia-talon, Käpylän koulun Väinölä-rakennuksen, Kallion ala-asteen ja Taivallahden peruskoulun perusparannukset.

Suunnitteluvaiheessa oli lukuisia hankkeita, kuten Yrjönkadun uimahallin, Kontulan ala-asteen ja päiväkodin, Drumsö lågstadieskolan,

Korjaushankkeet:

Talousarvioprosessin aikana uudelleenohjelmoidut hankkeet

TA-kohta	Nimi	Sisältö	Määräraha yhteensä 2023, miljoonaa euroa	Määrärahan siirto vuodelle 2024, miljoonaa euroa
8020202	Ensi linja 1a	Perusparannus	4,3	2,2
8020202	Grundskolan Norsen Cygnaeus-enheten	Perusparannus	5,5	5,4
8020202	Gymnasiet Lärkan/Hoplaxskolan	Perusparannus	6,4	1,4
8020202	Hoplaxskolan/Lokkalantie 9	Perusparannus ja laajennus	13,1	6,0
8020202	Kallion ala-aste	Perusparannus	16,8	2,7
8020202	Kannelmäen peruskoulu	Perusparannus	1,9	2,4
8020202	Käpylän peruskoulu/Väinölänkatu	Perusparannus	4,8	4,2
8020202	Käpylän peruskoulu/Väinölänkatu	Perusparannus	15,2	4,4
8020202	Pihlajiston ala-aste ja päiväkot	Perusparannus	3,0	7,3
8020203	Karstulantie väestönsuoja	Perusparannus	3,0	6,0
8020206	Finlandia-talo	Perusparannus	50,4	5,7
Yhteensä			124,3	47,6

Korjaushankkeet: Seuraavien hankkeiden laskutus oli ylittänyt määrärahan ja lityks rahoitettiin uudisrakennushankkeilta siirtyvillä määrärahoilla

TA-kohta	Nimi	Sisältö	Määräraha yhteensä 2023, miljoonaa euroa	Arvioitu käyttö 2023, miljoonaa euroa	Määräraha jää käyttämättä, miljoonaa euroa
8020206	Työympäristön toiminnallinen muutos (Sturenkatu 12–14)	Perusparannus	1,3	3,7	2,5
8020202	Pohjois-Haagan ala-aste	Perusparannus ja laajennus	4,0	7,8	3,8
8020206	Finlandia-talo	Perusparannus	50,4	56,5	6,1
Yhteensä			55,7	68	12,4

Vuoniityn peruskoulun ja Munkkiniemen nuorisotalon perusparannukset.

8 03 Kadut ja liikenneväylät

Katu- ja liikenneväylähankkeisiin oli talousarviossa varattu 85,8 miljoonaa euroa ja ylitysoikeusmäärärahaa 6,998 miljoonaa euroa. Vuoden aikana tehtyjen sitovien määrärahakoh- tien välisten siirtojen jälkeen käytettävissä oli 92,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 91,9 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 99,8 prosenttia.

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarviokohdalle oli talousarviossa varattu määrärahaa yhteensä 90,9 miljoonaa euroa, ja määräraha käytettiin täysimääräisesti. Käyttöaste oli 99,9 prosenttia.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen oli talousarviossa varattu määrärahaa 16,3 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 4,6 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 17,6 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 99,8 prosenttia.

Uudisrakentamisen määräraha käytettiin asuntotuotannon edellyttämien katujen rakentamiseen suurpiirien alueella. Merkittävimpiä uudisrakentamiskohteita olivat Raide-Jokerin varren täydennysrakentamisalueet, Hiekkarantantie Taivallahdessa, Maatullinpuiston eteläosa Tapulikaupungissa, Larin Kyöstin tien alue Oulunkylässä, Fallkullan kiilan alueet Tapanin-

kylässä, Työnjohtajankadun korttelit Herttoniemessä ja Kauppamylyntien ympäristö Roihupellossa. Merkittävimpiä suunnittelukohteita olivat Marian kampusalue, Huopalahdenportti, Laakson sairaala-alue, Sahamylynrinne Viikissä, Puotilan ostoskeskuksen ympäristö ja Meri-Rastilan länsiosa. Vanhan Porvoontien meluesteen toteutus viivästyi vuodelle 2024 henkilömuutok- sista aiheutuneiden suunnitteluviiveiden takia. Uudisrakentaminen sisältää myös tarvittavat katujen ulkovalaistus- ja liikennevaloinvestoinnit.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 61,3 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 1,4 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 68,6 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin täysimääräisesti.

Merkittävimpiä **katujen peruskorjaushankkeita** olivat vuonna 2020 käynnistynyt Suomenlinnan katujen peruskorjaus, Vaasanpuistikon ympäristön kadut, Maatullinkujan peruskorjaus Tapulikaupungissa sekä Havis Amandan altaan peruskorjaus.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen sekä muun telematiikan uusinta ovat osa katujen peruskorjausta. Määrärahalla saneerataan ulkovalaistusverkkoa ja liikennevaloja pääsääntöisesti osana yhteiskaivuja samalla, kun sähkö- ja televerkostoja uudistetaan. Vanhojen purkauslamppujen poistuminen markkinoilta vuonna 2027 edellyttää ledivalaisinsaneerauksen määrätietoista edistämistä, ja aiempaa saneera- ustahtia on pitänyt yli kaksinkertaistaa niin, että koko vuosikymmenen ajan vaihdetaan vuosittain 8 000 vanhaa valaisinta ledeiksi. Uusia ledivalai-

simia asennettiin vuonna 2023 yhteensä 8 120 kappaletta. Edellisten valonlähteiden lisäksi 264 liikennevalojen hehku- ja matalajännitelamppua korvattiin lediyksiköillä ja 5 228 vanhaa lediyksikköä uusittiin energiatehokkaammiksi lediyksiköiksi. Hehkulamputekniikasta on luovuttu, poikkeuksena Lasten liikennekaupungin liikennevalot, joissa käytetään vielä hehkulamppuja.

Telematiikan peruskorjaus keskittyi kuparisen, liikennevaloja palvelevan tietoliikenneverkon uusintaan valokuiduksi. Uutta valokuitua otettiin käyttöön 18 kilometriä.

Merkittävimpiä puistojen ulkovalaistuksen ja katuvalaistuksen peruskorjauksia olivat Tähtitornin vuoren ja Ullanpuistikon sekä Munkkivuoren puistoreittien ja Katajanokan hankkeet.

Siltojen ja muiden taitorakenteiden (ranta- ja tukimuurit, laiturit, portaat, meluesteet) peruskorjausten määrärahaan sisältyvät peruskorjausten lisäksi myös heikon kunnon takia uusittavien taitorakenteiden investointikustannukset. Rajasaaren ja Mannerheimintien siltojen uusimisurakat käynnistyivät vuosien 2022 ja 2023 vaihteessa. Rajasaaren uusi silta valmistui liikenteelle loppuvuodesta 2023, ja Mannerheimintien sillan uusiminen jatkuu vuoden 2024 aikana osana Mannerheimintien urakkaa. Itäväylän ja Viikintien liittymässä aloitettiin kahden sillan peruskorjaus. Urakkaan kuului myös Muurimestarintien ylittävän Talokootien sillan korjaus. Korjaustyöt ovat pääosin valmiita, mutta urakka valmistuu uusien laakerien pitkien toimitusaikojen takia keväällä 2024. Merkittävimpiä suunnittelukohteita olivat Kulosaaren sillan uusimisen yleissuunnittelu sekä Crusellin sillan korjaussuunnittelu.

Uudelleenpäällystys kohdistettiin päällystysohjelman perusteella eniten kuormitetuille pää- ja

kokoajakaduille. Myös huonokuntoisten jalkakäytävien sekä jalankulun ja pyöräilyn väylien päällysteitä uusittiin osana strategianmukaisen kävely- ja pyöräiliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisen tavoitetta. Bitumin hinnannousun takia uudelleenpäällystämiseen osoitettiin 1,0 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän.

Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahalla toteutettiin loppuun Ruskeasuon tulevaan raitiovaunuvarikkoon liittyvien katujärjestelyiden muutokset Nauvonttiellä, viimeisteltiin Rosina Heikelin aukion raitiotien kääntöpaikan urakka sekä tehtiin runkolinjojen pysäkkiparannuksia.

Liikennejärjestelyjen määrärahalla edistetään turvallisuutta erilaisin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyin. Vuonna 2020 aloitettua auto- ja maattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta kaduille jatkettiin, ja Raide-Jokerin liikennejärjestelyitä viimeisteltiin. Liikennejärjestelyhankkeina toteutettiin myös väliaikaisia keskustan kävelyn ja oleilun kehittämisen toimenpiteitä sekä käynnistettiin 15 pysäköintipaikan muuttaminen viherrakenteeksi kantakaupungin alueella. Tapaninvainiontien ja Karhusuontien sekä Karhusuontien ja Pukinmäenkaaren liittymien perusparantaminen siirtyy vuodelle 2024 suunnittelun resurssivajeiden takia.

Pyöräilyn ja jalankulun suurimmat investoinnit kohdistuivat Mannerheimintien välillä Postikatu–Runeberginkatu, pääradan alikukukäytävän välillä Kansalaistori–Kaisaniemi (Kaisantunneli) ja Itäbaanan jatkon urakoihin sekä pyöräilyn ja jalankulun liikennejärjestelyihin läntisen ja itäisen kantakaupungin alueella. Lisäksi määrärahalla rakennettiin valmiiksi Katariina Saksilaisen katu. Merkittävimpiä suunnittelukohteita olivat Marian sairaalan alitettava baana, Munkkiniemenbaanan yleissuunnittelun käynnistyminen, Pasilanbaana välillä

Tilkanvieto–Ratsastie, Aleksis Kiven katu, Hämeentie (Kustaa Vaasan tie – Annalantie) ja Itäbaana välillä Virvatulentie–Gotlanninkatu. Mannerheimintien urakkahinta on suunnittelu- vaiheen kustannusarviota korkeampi nostaen hankkeen vuosittaista määrärahatarvetta vuosina 2023–25. Hämeentien peruskorjaus välillä Kustaa Vaasan tie – Annalantie urakan aloitus viivästyi vuodelle 2024 henkilömuutoksista aiheutuneiden suunnitteluvaiheiden takia.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin oli talousarviossa osoitettu 7,3 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 4,8 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 99,8 prosenttia.

Täytemaan vastaanottoaikkojen määräraha käytettiin kaivumaiden hyödyntämishojelman mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanottoaikkojen toteuttamiseen.

Lumenvastaanottoaikkojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahalla järjestetään lumenvastaanotto toiminnan kapasiteetti vastaamaan Helsingin kaduilta tulevaa lumen hävitystarvetta kaupungin toimivuuden turvaamiseksi talviaikana, varmistetaan tarvittava määrä lumen vastaanottoaikkoja sekä innovoidaan lumen lähivastaanottojärjestelyjä. Lisäksi kehitetään nykyisten hiekoitussepin varastosiiilojen ja suolavarastojen perusparannuksia kaupungin eri osissa. Määrärahalla toteutettiin Herttoniemen teknisen huollon alueen suunnittelua, Hernessaaren kuplaverhon hankinta roskaisuuden leviämisen ehkäisemiseksi, lumen sulatuslaitteiden testauksia, Viikin lumenvastaanottoalueen roskien keräysjärjestelmän hankinta, Kivikon lumenvastaanottoalueen koeprojektien hankinta sekä Herttoniemen hiekkasiilon pelastuskäytävän suunnittelu.

Metsäläntien lumenvastaanottoaikkan perustamisen tarvittavien toimien aloittaminen viivästyi henkilöresurssivajeiden takia.

Yleiset käymälät -määrärahalla viimeisteltiin Ursininkallion city-wc. Kaivopuisto II:n toteutus siirtyi vuodelle 2024 henkilömuutoksista aiheutuneiden suunnitteluvaiheiden takia.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalla toteutettiin Katajanokan laiturin vauriokorjaukset sekä käynnistettiin vaiheittainen Suomenlinnan maaportaiden ja rantarakenteiden ynnä muiden kunnostus. Vastaavia kohteita Suomenlinnassa korjataan jatkossa vuosittain siihen varatulla määrärahalla. Kauppatorin tulvasuojelun osalta tehtiin materiaalihankintoja Pelastuslaitoksen käyttöön. Kauppatorin tulvasuojelun kokonaisuuden toteuttaminen jatkuu vuodelle 2024.

Määrärahalla suunniteltiin Kirkonkylänkosken padon purkaminen ja Jakomäen hiekkakuoppien rakentaminen yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa sekä jatkettiin hulevesien viivytysratkaisujen suunnittelua Mustapuron varrelle. Idän rantareitin välillä Reginankuja–Vanhakylä ja Makasiinirannan rantarakenteiden perusparannuksen suunnittelut käynnistyivät, ja Vanhankaupungin Kuninkaansaaren peruskorjaussuunnitelma ja Pyörökivenpuiston tulvasuojelusuunnitelma valmistuivat.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Yhteishankkeisiin Väyläviraston kanssa oli talousarviossa varattu määrärahaa 0,9 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 1,0 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettä-

vissä oli yhteensä 1,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 1,0 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 92 prosenttia.

Kaupungin kustannusosuutta väyläviraston yhteishankkeissa koskeva määräraha sisältää valtion maanteihin liittyvät liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeet kaupungin alueella. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden valtion osuuden rahoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa lukuun ottamatta niitä kaupungin maankäytön kehittämistä aiheuttavia hankkeita, jotka kaupunki rahoittaa kokonaan. Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa edistävät kaupungin toimivuutta, asuntotuotantoa ja kaupungin liikennejärjestelmää strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Vuoden 2023 hankkeita olivat Lahdenväylän ylittävän Ilmasillan rakennussuunnittelu, Koivusaaren eritasoliittymän tie- ja katusuunnittelu sekä Turunväylän, Huopalahdentien liittymän tiesuunnittelu sekä muut pienemmät yhteissuunnitteluhankkeet, joiden toteutus on mahdollista käynnistää taloussuunnitelmakaudella. Määrärahan ylitys johtui suunnitteluhankkeiden ennakoitua nopeammasta etenemisestä.

8 04 Puistot ja liikunta-alueet

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Puisto- ja liikunta-aluehankkeisiin oli talousarviossa varattu 31,4 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 5,0 miljoonaa euroa. Vuoden aikana tehtyjen talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 41,3 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 40,6 miljoonaa euroa. Määrärahasta 1,6 miljoonaa euroa uudelleenohjelmointiin vuodelle 2024.

Toimintasuunnitelma on laadittu kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluluiden hanketarpeisiin perustuen. Liikunta-alueinvestoinneissa peruskorjausten ja uusien investointikohteiden tarvemäärityksen tekee liikunta-alueomaisuutta hallinnoiva ja ylläpitävä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Toimintaa kehitettiin yhdessä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa ja esimerkiksi puistohankkeita kilpailutettiin aiempaa enemmän. Vuoden 2023 kilpailutettavia puistohankkeita olivat Sibeliuksenpuisto, Kaisaniemenpuisto, Longinonjanpuisto sekä leikkipuistot Vähätupa, Maasälpä, Filpus ja Maunula.

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Uusiin puistoihin ja puistojen peruskorjaukseen oli talousarviossa varattu 16,8 miljoonaa euroa sisältäen luonnonsuojelualueet, joihin oli osoitettu 1,0 miljoonaa euroa. Lisäksi käytettävissä oli vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 1,0 miljoonaa euroa. Vuoden aikana tehtyjen talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 22,7 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti.

Määrärahan ylitystarpeisiin vaikuttivat hankkeiden laajuusmuutokset, odotettua korkeammat kustannukset ja töiden ennakoitua nopeampi eteneminen. Ylitys katetaan sitovien talousarviokohtien käyttämättä jäävien määrärahojen välisinä siirtoina.

Puistojen uudisrakentaminen keskittyy asuntotuotantokohteiden puistopalveluhankkeisiin, jotta asukkaiden palvelutaso saataisiin pidetyksi riittävänä ja tasapuolisena. Uudiskohteista kuntoporrassohjelman 2020–2030 mukaisten hankkeiden toteuttamista jatketaan. Uusia

kuntoportaita valmistui Iloäenpuistoon, Alppikylänhuipulle sekä Vaskipellonpuistoon. Sigurd Frosteruksen puiston puistosuunnitelmasta tehdyn valituksen takia hanke ei ole käynnistynyt suunnitellusti. Hankkeelta vapautuvaa rahoitusta suunnattiin sekä leikkipuisto Sepän peruskorjaukseen Tehtaanpuistossa että Sibeliuksen puiston peruskorjaukseen. Muita puistojen uudisrakennuskohteita olivat Orapihlajatie ja Paatsamatien alueen puistot Etelä-Haagassa, Suuntimopuisto Puistolassa, Kiertotähden viljelypalsta-alue Siltamäessä ja Lokkisaarenpuisto Vuosaaressa.

Merkittävimmät **puistojen peruskorjaushankkeet** olivat Kaisaniemenpuiston peruskorjauksen seuraava vaihe ja Sibeliuksenpuiston peruskorjauksen ensimmäinen vaihe, Haaganpuron alajuoksun kunnostaminen, Vaasanpuistikon peruskorjaus ja Tervapääskynpuisto Tapaninvainiossa. Peruskorjattavia leikkipuistoja olivat leikkipuisto Vähätupa Konalassa, leikkipuisto Rusthollari Puotilassa, Roihuvuoren aluepuisto, leikkipuisto Maunula, leikkipuisto Maasälpä Pihlajamäessä, leikkipuisto Iso-Antti Itäkeskuksessa sekä käynnistyneet leikkipuisto Seppä Punavuoressa ja leikkipuisto Ruoholahti. Vuonna 2022 käynnistynyt Ruoholahdenpuiston leikkipaikan ja pelikentän peruskorjaus jatkui. Näistä leikkipuisto Vähätupa, leikkipuisto Maasälpä ja leikkipuisto Iso-Antti valmistuivat. Puistojen peruskorjausten merkittävimmät suunnittelukohteet olivat Hesperian puisto ja Hakasalmen puisto, Strömberginpuisto ja Puropuistikko sekä leikkipuisto Sanna Pasilassa ja leikkipuisto Kimmo Käpylässä.

Merkittävimpiä puistojen ulkovalaistuksen peruskorjauksia olivat Tähtitornin vuoren ja Ullanpuistikon sekä Munkkivuoren puistoreittien hankkeet.

Luonnonsuojelualueinvestoinnit kohdistuivat nykyisten luonnonsuojelualueiden käyttöpaikoiden haittojen ehkäisemiseen, kuten opas-

teisiin, luontopolkujen kunnostuksiin ja uusiin rakenteisiin. Investoinneilla mahdollistetaan myös luonnonhoidon toteuttamiseen liittyviä rakenteita, kuten laiduntamisen vaatimia aitauksia sekä uusien luonnonsuojelualueiden palveluiden ja rajamerkkien rakentamista. Määrärahaa luonnonsuojelualueinvestointeihin käytettiin noin 1,0 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 investoinneilla saatiin loppuun Vanhankaupungin–Viikin alueen luontopalvelurakenteiden täydentäminen sekä Haltialanmetsän polkuverkosto ja opastus. Lisäksi toteutettiin Uutelan uusien luonnonsuojelualueiden opasteet ja tarvittavat rakenteet.

Merellisen Helsingin strategiaa edistävänä puistohankkeena oli Lauttasaaren rantareitin opastus. Liikuntapaikoista ja ulkoilualueista merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita olivat muun muassa laitureiden uusimiset.

Merellisen Helsingin kohteet ja niiden rahoitus sijoittuvat osin myös muille talousarviokohdille. Tällainen hanke oli Idän opastettua rantareittiä koskeva rakenteellinen korjaustyö.

8040101 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Uusiin puistoihin ja puistojen peruskorjaukseen oli talousarviossa varattu 16,8 miljoonaa euroa sisältäen luonnonsuojelualueet, joihin oli osoitettu 1,0 miljoonaa euroa. Lisäksi käytettävissä oli vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 1,0 miljoonaa euroa. Vuoden aikana tehtyjen talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 22,7 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti.

Määrärahalla toteutettiin muun muassa vuonna 2022 käynnistynyt Johanneksenpuiston tekojäärata, jatkettiin Pirkkolan plotin ja Siltamäen kentän peruskorjauksia sekä Keskuspuiston opasteiden

toteutusta. Lisäksi jatkettiin Ruskeasuon olympiaratsastuskentän sekä Rastilan leirintäalueen peruskorjauksia.

Tekonurmikenttiä peruskorjattiin Kontulassa, Kallahdessa, Käpylässä, Töölössä, Vuosaarella, Laajasuolla ja Jakomäessä. Ulkokuntosalien peruskorjauksia ja laajennuksia tehtiin Roihuvuoressa, Kannelmäessä, Herttoniemessä, Vesalassa ja Laajasalossa.

Paloheinän pulkkamäen lumetusjärjestelmän suunnittelua jatkettiin. Suunnitelmavalmius mahdollistaa toteutuksen alkamisen keväällä 2024.

Pienvenesatamien laituriolosuhteita kehitettiin. Kauppatorin rantamuurin törmäyspuiden peruskorjausrakka ja Pihlajasaaren sillan kannen peruskorjausrakka valmistuivat. Lisäksi uusittiin Laivalahden, Lohiapajalahden ja Vasikkasaaren laituriponttonit.

Tärkeimpiä suunnitteluhankkeita olivat Mustikkamaan ja Herttoniemen liikuntapuistojen peruskorjaussuunnitelut. Näiden puistosuunnitelmat hyväksyttiin ja rakennussuunnittelua jatketaan vuonna 2024. Suunnitelmavalmius mahdollistaa Mustikkamaan liikuntapuiston uuden lähiliikunta-paikan rakentamisen ja Herttoniemen liikuntapuiston peruskorjauksen käynnistymisen vuonna 2024. Lisäksi aloitettiin Vuosaaren Heteniitynkentän tekojääradan suunnittelu ja Viikin kentän peruskorjaussuunnittelu. Pirkkolan urheilukentän peruskorjaussuunnittelua jatkettiin.

8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta

Talousarvioehdotuksessa oli vuodelle 2023 käytettävissä irtaimen omaisuuden määrärahaa tietotekniikkahankinnoille 4,5 miljoonaa euroa ja muihin investointeihin 0,1 miljoonaa

euroa. Lisäksi oli käytettävissä ylitysoikeutta 2,7 miljoonaa euroa. Kokonaismääräraha oli 7,3 miljoonaa euroa, josta tietotekniikkahankinnoille 6,8 miljoonaa euroa ja muille hankinnoille 0,5 miljoonaa euroa. Irtaimen omaisuuden perushankintoja toteutettiin yhteensä 6,2 miljoonalla eurolla, josta ICT-irtaimen hankintoihin käytettiin 6,0 miljoonaa euroa ja muun irtaimen hankintoihin 0,2 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 aikana päätökseen saatiin Siilo-, Mylly- ja TilaBosti-projektit, jotka liittyvät tilavuokrauspalvelujen parantamiseen. Projektien yhteisarvo oli 1,4 miljoonaa euroa. Katuremonttien haittojen hallinnoimiseen liittyvän Haitaton-järjestelmän ensimmäinen versio otettiin käyttöön ja siihen investoitiin vuoden aikana noin 0,8 miljoonaa euroa. Lisäksi käyttöön otettiin katujen infrahankkeiden projektiohjelmointityökalu, jonka vuosikustannukset olivat noin 0,5 miljoonaa euroa. Pysäköinninvalvonnan Pasi-järjestelmän jatkokehitys valmistui ja asukaspysäköinti-tunnusten uuden verkkokaupan toteutustyöt saatiin valmiiksi ja käyttöön tammikuussa 2024. Pysäköinninvalvonnan järjestelmien yhteisarvo oli noin 0,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 talousarvion laatimissohjeen mukaisesti syyskuussa toimialajohtajan kirjeellä esitetty käyttämättä jääväksi arvioitu ICT-irtaimen määräraha, 1,5 miljoonaa euroa, siirrettiin vuoden 2024 talousarvion tietotekniikkahankintojen raamin päälle, jolloin käytettäväksi jääneen 5,3 miljoonan euron määrärahan käyttöasteeksi muodostui 113,6 prosenttia. Käyttöasteen ylitys johtui ICT-projektien ennakoitua nopeammasta etenemisestä. Ylitys huomioidaan vuonna 2024 siten, että vastaava summa jätetään käyttämättä.

Toimialalla määriteltiin vuonna 2023 digitaalisaa toimintaa hyödyntämisen painopisteet, jotta toimiala saavuttaisi kaupunkistrategian mukaiset

tavoitteensa ja varautuisi toiminta- ja sääntely-ympäristön muutoksiin vuonna 2024.

8 06 Arvopaperit

Hitas-osakkeiden hankkimiseen on talousarviossa osoitettu kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön 1,0 miljoonaa euroa. Hitas-osakkeita ostettiin vuonna 2023 kolme kappaletta ja toteuma oli 0,83 miljoonaa euroa.

8 07 Muu pääomatalous

Talousarviossa esitettiin myytävän rakennuksia ja osakehuoneistoja noin 90,0 miljoonalla eurolla, josta muuhun pääomatalouteen arvioitiin kirjautuvan tasearvon mukaiset 60,0 miljoonaa euroa. Toteutuneet myynnit tuottivat muuhun pääomatalouteen tasearvon mukaiset 26,2 miljoonaa euroa, josta osakkeiden myyntitulot olivat 16,8 miljoonaa euroa (esimerkiksi Palmia Oy ja Helsinki Region Marketing -myynnit).

Vuonna 2023 rakennuksia ja osakehuoneistoja myytiin 11,6 miljoonalla eurolla, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan tasearvon mukaiset 9,4 miljoonaa euroa. Erotuksena syntyvät 2,2 miljoonaa euroa kirjataan talousarviokohtaan kaupunkirakenne.

Isojen kiinteistökohteiden myynnit eivät toteutuneet vuoden 2023 aikana, ja tähän vaikutti merkittävästi kuluneen vuoden aikana muuttunut korko- ja suhdannetilanne. Tennispalatsin myyntiesitys kuitenkin hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.12.2023, ja kauppa on toteutettu alkuvuoden 2024 aikana. L3-makasiinin myynti- ja vuokrausperiaatteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.3.2023. Sähkötalon ja Pohjoisesplanadi 19 -kiinteistön myynnit eivät tuottaneet hyväksyttävää tulosta ja kummankin kohteen myynti aloitetaan uudelleen vuonna 2024.

Väestönsuojakorvauksia ei peritty vuonna 2023.

8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden infrarakentamiseen oli talousarviossa varattu määrärahaa 123,0 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 14,2 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 120,2 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 90,8 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 75,6 prosenttia. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 4,5 miljoonaa euroa uudelleenohjelmoitiin vuodelle 2024.

8 08 01 Projektialueiden esirakentamisen, täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden esirakentamiseen oli talousarviossa varattu 46,4 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 3,2 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 47,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 31,4 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 66,3 prosenttia. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 2,5 miljoonaa euroa uudelleenohjelmoitiin vuodelle 2024.

Projektialueiden infrarakentamisen esirakentaminen -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien (Länsisatama, Kalasatama, Kruunuvuodenranta, Kuninkaan kolmio, Pasila, Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen, Malmi) esirakentamisen talousarviomäärärahat.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käytettäväksi, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman esirakentamiseen oli käytettävissä 11,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 7,3 miljoonaa euroa. Määrärahalla jatkettiin alueen jatkorakentamisen edellyttämää esirakentamista, pudotustiivistys-, meritäyttö-, ruoppaus- ja painopengertöitä pääosin Ahdinaltaan ja Melkinlaiturin alueilla sekä Hernesaaren itärannalla. Telakkarannassa jatkettiin kuivatelakka-altaan korjausurakkaa vuodelta 2022. Pilaantuneen maan puhdistus- ja tutkimustöitä tehtiin alueen katu- ja puistorakentamisurakoiden yhteydessä. Lisäksi laadittiin alueen jatkorakentamista palvelevia yleis- ja esirakentamissuunnitelmia, vesilupahakemuksia ja teetettiin pohjatutkimuksia ja mittaus- ja seurantatöitä. Mittaus- ja seurantatöissä pääpaino oli Atlantinsillan ja Ahdinaltaan ranta-alueiden siirtymien seuranta. Kaikkia Helsingin kaupungin rakentamisurakoita palveleva massojen välivarastointitoiminta ja pilaantuneiden maiden käsittely ja massojen käsittelyalueen rakentaminen projektialueella jatkui Hernesaassa. Määrärahaa jäi käyttämättä pääosin siksi, että Saukonkanavan urakan pilaantuneiden maiden toteutuneet kustannukset olivat merkittävästi suunniteltua pienemmät ja Atlantinsillan ja Ahdinaltaan siirtymien monitorointia päätettiin jatkaa ja mahdollinen lisäesirakentaminen siirtyi vuonna 2024 suunniteltavaksi ja toteutettavaksi. Lisäksi Jätkäsaaren Saukonlaiturin länsirannan eroosiosuojaukset siirtyivät toteutettavaksi vuonna 2024 eikä aluerakentamisprojektin pohjatutkimuksiin varattuja määrärahoja voitu käyttää ennalta arvioidussa laajuudessa.

Kalasantaman esirakentamiseen oli käytettävissä 8,6 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti. Määrärahaa käytettiin Nihdin alueen esirakentamiseen, mikä mahdollistaa asuntorakentamisen jatkumisen. Määrärahalla tehtiin tulevien asunto- ja toimitilahankkeiden ja katujen esirakentamiseen liittyviä pohjatut-

kimuksia ja pilaantuneiden maiden selvityksiä muun muassa Hermanninrannan ja Hanasaaren alueilla. Suvilahden tapahtumakorttelin asemakaava on valitusprosessissa, mikä siirtää Kaasutehtaankentän ja Kaasutehtaankadun esirakentamisen käynnistymistä eteenpäin vähintään syksylle 2024. Suvilahdessa käynnistettiin jäähdytysvesikanaalin purku-urakka, joka jatkuu vuodelle 2024. Tukkutorinkujalla käynnistettiin paalulaatta-urakka, joka myös jatkuu vuodelle 2024.

Kruunuvuoren esirakentamiseen oli käytettävissä 8,3 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 4,6 miljoonaa euroa. Määrärahaa hyödynnettiin Kruunuvuoren ja Koirasaarten esirakentamiseen. Stansvikinkallion sekä keskus- ja palvelukortteleiden esirakentamista ei ehditty aloittaa ennen urakan keskeyttämistä.

Pasilan esirakentamiseen oli käytettävissä 3,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,3 miljoonaa euroa. Projektialueella tehtiin tulevien asunto- ja toimitilahankkeiden esirakentamiseen liittyviä pohjatutkimuksia ja pilaantuneiden maiden selvityksiä. Eteläisen Postipuiston asemakaavamuutoksen lainvoimaistumisen viivästymisen takia alueen esirakentamistöiden määrä jäi lähes täysin toteutumatta. Ratapihakortteleissa jatkettiin pohjanvahvistusten rakentamista ja suunniteltiin yhteiskäyttötunnelin edellyttämiä muutoksia.

Kuninkaankolmion esirakentamiseen oli käytettävissä yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 1,0 miljoonaa euroa. Määrärahalla toteutettiin Honkasuon vuonna 2022 alkanutta länsiosan kaava-alueen alueellista esirakentamista. Esirakentaminen saadaan päätökseen vuonna 2024 ylipenkereiden purkutöiden jälkeen. Honkasuolla vuodelle 2023 suunniteltu kaasuputken siirtotyö siirtyi vuodelle 2024. Siirron kustannusarvio on 1,0 miljoonaa euroa. Kuninkaantammen alueella olevan kerrostalon

ja rivitalon purkutyöt käynnistyivät vuoden 2023 lopussa, ja työstä aiheutuvat kustannukset siirtyivät vuodelle 2024.

Uusien projektialueiden ja muun täydennysrakentamisen esirakentamiseen oli käytettävissä 1,6 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti. Määrärahaa toteutettiin uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Läntisen bulevardikaupungin rakentamisen vuoksi tehtävien sähköverkköjärjestelyjen suunnittelukustannuksia korvattiin 1,2 miljoonaa euroa. Lisäksi määrärahaa tehtiin suunnittelua, erilaisia selvityksiä ja tutkimuksia sekä Koirasaaren että Läntisen bulevardikaupungin alueella. Määräraha ylittyi, koska Läntisen bulevardikaupungin sähköverkköjärjestelyihin liittyvät korvattavat suunnittelukustannukset olivat arvioitua suuremmat.

Malmin esirakentamiseen oli käytettävissä 12,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 8,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 alkanut maakaasun runkoputken siirtotyö ja uuden rakentamislogistiikkaa ja tapahtumakäyttöä palvelevan ajoyhteyden rakentaminen valmistui. Määrärahaa edistettiin maamassojen kierrätyskentän suunnittelua ja rakentamista sekä esirakentamisen koerakenteiden toteutusta. Lisäksi suunniteltiin ja toteutettiin erilaisia väliaikaiskäyttöä palvelevia toimintoja, laadittiin koko alueen rakentamista palvelevia suunnitelmia ja pohjatutkimuksia sekä tehtiin seurantaa alueen vedenlaadusta. Malmin tilapäisen lumenvastaanottoapaikan poikkeamis päätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen, ja toteutus siirtyy 1–2 vuodella eteenpäin. Tilapäisen lumenvastaanottoapaikan rakentamisen viivästyminen estää nykyisen lumenvastaanottoapaikan käytöstä poistamisen ja alueellisen esirakentamisen käynnistymisen. Käyttämättä

jääneestä määrärahasta 2,5 miljoonaa euroa uudelleenohjelmoitiin vuodelle 2024.

8 08 02 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Kampin–Töölönlahden, Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malmin sekä uusien projektialueiden katuihin oli talousarviossa varattu 68,8 miljoonaa euroa. Vuodelle 2023 myönnetty ylitysoikeudet ja vuoden aikana hyväksytyt sitovien talousarviokohtien väliset siirrot huomioiden käytettävissä oli 62,0 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 49,2 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 79,3 prosenttia. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 2,0 miljoonaa euroa uudelleenohjelmoitiin vuodelle 2024.

Kampin–Töölönlahden katuihin oli käytettävissä 0,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,01 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin suunnitteluun ja valmisteluun koskien esimerkiksi Töölönlahden tulvasuojelun hanketta. Määrärahaa jäi käyttämättä suunnitteluhankkeiden siirtymisen vuoksi. Merkittävin poikkeama oli Karamzininrannan katu- ja rakennussuunnittelun siirtyminen. Kamppi–Töölönlahti-projektialueen talousarviokohdat päätettiin vuoden 2023 loppuun. Alueen hankkeet siirtyivät muille talousarviokohdille.

Länsisataman katuihin oli käytettävissä 23,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 20,7 miljoonaa euroa. Länsisataman projektialueeseen sisältyvät Ruoholahden, Telakkarannan ja Jätkäsaaren alueen katualueet. Vuonna 2023 katujen rakentamisessa pääpainopisteet olivat Melkin- ja Saukonlaiturin alueilla sekä Telakkarannassa. Liikenneturvallisuutta lisäävän kevyenliikenteen sillan urakka Länsisataman-

kadun yli rakennettiin valmiiksi. Saukonlaiturin alueella toteutettiin rantarakenteita ja jatkettiin Saukonkanavan rakentamista vuonna 2022 alkaneella urakkaosuudella. Saukonkanavan ja Saukonlaiturin urakka jatkuu vuonna 2024. Melkinlaiturin alueella rakennettiin valmiiksi vuonna 2022 käynnistynyt I-urakkavaihe ja käynnistettiin urakan II-vaihe. Tahitinkadun korttelin kaduilla alkoi raitiotien kääntölenkin rakentaminen. Hyväntoivonpuiston pohjoisosassa käynnistyi katujen päätyosien porttien toteutus. Porttialueiden viimeistelyt tehdään vuonna 2024. Telakkarannassa käynnistettiin valmistuvien asuntokortteleiden edustan ranta-alueen rantamuurien ja katujen rakentaminen sekä viimeistelyn urakkakokonaisuus, jossa kunnostetaan myös satamanosturit. Urakka jatkuu vuonna 2024. Tanssin talon viereinen Tallberginkadun muutosurakka valmistui samanaikaisesti talohankkeen kanssa. Katujen viimeistelyä toteutettiin asuntotuotantokohteiden mahdollistamassa laajuudessa. Lisäksi toteutettiin väliaikaisia kulkuyhteyksiä keskeneräisillä alueilla ja laadittiin suunnitelmia palvelemaan jatkorakentamista ja käynnissä olevia työmaita. Määrärahaa jäi käyttämättä pääosin seuraavista syistä; Telakkarannan rantamuurien korjausurakan rantarakentaminen jouduttiin keskeyttämään ja suunnitelmia muuttamaan urakassa selvinneiden lähtötietopoikkeamien vuoksi ja hakemaan vesilupaa rakentamisen jatkamiselle. Melkinlaiturin katurakennusurakan II voittanut tarjous oli edullisempi kuin budjetoitu. Yleisten alueiden suunnittelua ei voitu aloittaa Keskuskorttelia ympäröivillä katualueilla korttelin suunnittelukilpailun aikataulujen viivästymisen vuoksi. Madeiranaukion taideteoksen valmistus siirtyi vuodelle 2024 suunnitelmien päivityksen vuoksi. Lisäksi pintarakenneurakkaa ei saatu kaikilta osin valmiiksi ja kulut siirtyivät osin vuodelle 2024.

Kalasadaman katuihin oli käytettävissä 8,1 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti. Kalasadaman projektialueen katujen määrärahaan sisältyi Nihdin eteläosan katujen rakentamista, mikä jatkuu vuonna 2024. Laaja pintarakenneurakka valmistui. Siihen kuului katujen viimeistelyä (mm. kiveykset, asfaltointit, kalusteet, varusteet, istutukset, kastelujärjestelmät, katupuut) muun muassa Sompasaassa, Verkkoasaassa, Työpajanhallalla ja Tukutorinkujalla. Pintarakenneurakassa rakennettiin lisätyönä myös uusi jalankulun ja pyöräliikenteen silta Verkkoosaarenkanavan yli. Pintarakenneurakka oli ennustettua kalliimpi ja sitä oli tarpeellista myös laajentaa työn aikana. Lisäksi parannettiin Työpajankadun risteysalueiden liikenneturvallisuutta. Suvilahden tapahtumakorttelissa sijaitsevan uuden Kaasutehtaankadun ja Koksikadun muutosten suunnittelu valmistui, mutta toteutus viivästyi asemakaavasta tehdyn valituksen takia. Hermanninrannan asemakaava-alueen katuja suunniteltiin ja suunnittelu jatkuu edelleen vuonna 2024. Lisäksi määrärahalta suunniteltiin ja toteutettiin väliaikaisia kulkuyhteyksiä ja muuta logistiikkatoimintaa keskeneräisillä alueilla, kuten Nihdissä ja Verkkoosaaren pohjoisosassa.

Kruunuvuoren katuihin oli käytettävissä talousarviomuutosten jälkeen 8,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 5,1 miljoonaa euroa. Kruunuvuorenrannan projektialueen määrärahaan sisältyvät Kruunuvuorenrannan kadut sekä Yliskylän ja Herttoniemen alueen Itäväylän yhteyteen liittyvät kadut. Koirasaaren katujen urakka alkoi syksyllä 2023. Laajasaarlon tien katu-urakassa oli lisätöitä. Stansvikinkallion reunustan katujen urakka keskeytettiin loppusyksystä noron vuoksi. Joulukuussa

hallinto-oikeus määräsi Stansvikinkallion kadut toimeenpanokieltoon.

Herttoniemessä Linnanrakentajantien pohjoisosan sekä Itäväylän ylittävän sillan rakentamisen aloittaminen siirtyi vuodelta 2023 vuodelle 2024. Linnanrakentajantien eteläosan sekä siihen liittyvien katujen, Abraham Wetterin tien ja Johan Sederholmin tien suunnittelu on keskeytetty poliittisista syistä ennen katusuunnitelmien päätöksentekoa. Pääkadun moottoriajoneuvoliikenteen (joukkoliikenne ja muu pääkatuliikenne) toimivuuden varmistamiseksi esitettyjen ajokaistajärjestelyiden hyväksyttävyyden on päättäjien taholta kyseenalaistettu HNH-tavoitteiden vuoksi. Kyseisen osuuden jatkosuunnittelu odottaa muun muassa katu-tilan mitoitusohjeiden päivittämistä.

Pasilan katuihin oli käytettävissä 13,0 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 12,0 miljoonaa euroa. Projektialueella jatkettiin Veturitien ja Ratapihakortteleiden pohjoisten katuosien rakennustöitä. Veturitien keskiosan urakka valmistui. Pohjoisessa Postipuistossa valmistui ensimmäinen laaja viimeistelytyöurakka ja Metsäläntien urakkaa jatkettiin. Eteläisen Postipuiston katu- ja kunnallisteknistä suunnittelua jatkettiin. Eteläisen Postipuiston asemakaavamuutoksen lainvoimaistumisen viivästyminen takia alueen katu- ja kunnallistekninen rakentaminen jäi lähes täysin toteutumatta. Veturitorin urakka aloitettiin.

Kuninkaankolmion katuihin oli käytettävissä 2,2 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti. Määrärahalta toteutettiin Kuninkaantammen ja Honkasuon katuja. Leirikujan ja Haapaperhosentien viimeistelytyöt saatiin loppuun. Lisäksi Perhosenkierron katua viimeisteltiin valmistuneiden kiinteistöjen sekä päiväkodin kohdalta. Myös Kuninkaantammen

koulun ympärillä rakennettiin valmiiksi Karmiinkuja sekä koulun huoltotie. Lisäksi Vesimittarinkujan ensimmäinen toteutusvaihe valmistui. Honkasuon Hopeatäpläntien ja Nopsasiiventien rakentaminen viivästyivät vuodelle 2024, koska painopenkereiden purku siirtyi vuodelle 2024.

Uusiin projektialueisiin ja muuhun täydennysrakentamiseen oli käytettävissä 1,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,1 miljoonaa euroa. Määrärahalta käynnistettiin Koivusaaren katusuunnittelu.

Malmin katuihin oli käytettävissä 3,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 1,0 miljoonaa euroa. Määrärahalta suunniteltiin katuja Nallenrinteen, Lentoasemankortteleiden ja Lahdenväylän eritasoliittymän kaava-alueilla asuntotuotannon edellytysten luomiseksi. Katurakentamisen valmistelu käynnistettiin Nallenrinteen ja Lentoasemakorttelin kaava-alueella. Lisäksi toteutettiin tarpeen mukaan erilaisia väliaikaisia reitti yhteyksiä ja niiden valaistusta. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 2,0 miljoonaa euroa uudelleenohjelmointiin vuodelle 2024.

8 08 03 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Kampin-Töölönlahden, Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malmin sekä uusien projektialueiden puistoihin ja liikunta-alueisiin oli talousarviossa varattu yhteensä 7,8 miljoonaa euroa. Vuoden aikana hyväksytyt sitovien talousarviokohtien väliset siirrot huomioiden käytettävissä oli 10,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 10,2 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 94,8 prosenttia.

Länsisataman puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 1,8 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti. Määrärahalta jatkettiin Hyväntoivonpuiston eteläosan toteutusta ja suunniteltiin Naurunpuistoa. Määrärahaa käytettiin ennustettua enemmän Hyväntoivonpuiston muutossuunnittelusta ja puiston urakoiden lisä- ja muutostöistä johtuen.

Kalasadaman puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 2,0 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 1,9 miljoonaa euroa. Määrärahalta toteutettiin vuonna 2023 Kalasadamanpuiston rakentamaton osa ja jatkettiin Loviseholminpuiston rakentamista, jonka viimeistely jäi vuodelle 2024. Määrärahaa käytettiin ennustettua enemmän pääosin puistourakoiden lisä- ja muutostöiden takia.

Kruunuvuorenrannan puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 1,6 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 1,5 miljoonaa euroa. Määrärahalta rakennettiin valmiiksi Kruunuvuorenrannan liikuntapuiston keskiosa ja Saaristofregatinpuiston eteläosa. Suunnittelu on käynnissä Kruunuvuoren viheralueella sekä Haakoninlahdenpuiston eteläosassa. Stansvikin uimarannan suunnitelmat valmistuivat.

Pasilan puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 0,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,07 miljoonaa euroa. Määrärahalta jatkettiin Pohjoisen Postipuiston, Eteläisen Postipuiston ja Ratapihakortteleiden puistoalueiden suunnittelua.

Kuninkaankolmion puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 4,6 miljoonaa euroa, joka käytettiin täysimääräisesti. Määrärahalta jatkettiin Kuninkaantammen ja Honkasuon puistojen rakentamista. Honkasuolla rakennettiin Perhosniityn puistoaluetta. Puistosta jäi

pelikentän rakentaminen vuodelle 2024, jolloin puisto valmistuu. Kuninkaantammen Ellen Thesleffin puiston rakentaminen käynnistyi ja jatkuu vuonna 2024. Tavoitteena on saattaa puistossa sijaitsevan Palettilammen ja sen uimapaikan rakentaminen käyttöönottokuntoon vuonna 2024. Osa puiston länsireunasta jää odottamaan viereisten kerrostalotonttien rakentamista.

Malmin puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 0,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,4 miljoonaa euroa. Määrärahalta toteutettiin Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden puistoalueita siltä osin kuin maakaasun runkoputken siirron maisemointityöt edellyttivät. Lisäksi alueelle toteutettiin väliaikaiskäyttöä ja tulevaa asutusta palvelevaa ympäristön viihtyisyyden parantamista, myös myöhemmin rakennettaville alueille. Toteutuneita hankkeita olivat esimerkiksi Nallenrinteen puiston liito-oravayhteyksiltä sekä Malminkentän väliaikaiskäytön frisbeegolfrata ja väliaikaiskäytön valaistus.

8 09 Kaupunki uudistus, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Kaupunki uudistusalueiden yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen oli talousarviossa varattu 9,1 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 2,1 miljoonaa euroa, yhteensä 11,2 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 9,8 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 87,6 prosenttia. Käyttämättä jäänyt 0,7 miljoonaa euroa uudelleenohjelmoitiin vuodelle 2024, jonka jälkeen käyttöaste oli 93,5 prosenttia.

8 09 01 Malminkartano–Kannelmäki

Malminkartanon–Kannelmäen yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen oli talousarviossa varattu 2,8 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 0,8 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 4,3 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 4,2 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 97,2 prosenttia.

Kaupunkiuudistusalueella toteutettiin vuonna 2023 edellisvuodelta siirtyneitä Kannelmäen aseman ympäristön sekä Malminkartanon aseman eteläpuolen ympäristön parantamistoimenpiteitä. Toimenpiteillä kohennettiin ja selkeytettiin alueiden yleisilmettä ja toiminnallisuutta sekä parannettiin asemien palvelutasoa.

Pihkatien kaava-alueen katujen ja puistojen suunnittelu jatkui. Kaavan toteuttamisen edellytyksenä ollut Naapuripellontien kaasujohdonsiirto toteutettiin.

Pelimannintien ympäristössä käynnistyivät alueen täydennysrakentamiseen ja uuden päiväkotirakennuksen toteuttamiseen liittyvät katutyöt, jotka jatkuvat tulevina vuosina alueen kiinteistöjen rakentamisen aikataulussa. Lisäksi Juustenintie peruskorjattiin.

8 09 02 Malmi

Malmin yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen oli talousarviossa varattu 3,4 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 1,2 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 4,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 3,2 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 78,5 prosenttia. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 0,7 miljoonaa euroa uudelleen-

ohjelmoitiin vuodelle 2024, jolloin käyttöaste oli 94,6 prosenttia.

Malmin kaupunkiuudistusalueella peruskorjattiin Askartien aluetta ja rakennettiin Vanhaa Helsingintien aluetta. Ylä-Malmin torin peruskorjauksen suunnittelu käynnistyi. Lisäksi aloitettiin Pikitehtaan kortteleiden katualueiden suunnittelu.

Ala-Malmin liikuntapuiston liikuntapaikkoja peruskorjattiin, ja Longinojanpuiston rakentamista jatkettiin. Alueen yhteensovitustarpeiden vuoksi leikkipuisto Filpuksen aloitus viivästyi ja sen toteutus tapahtuu pääosin vuoden 2024 aikana.

8 09 03 Mellunkylä

Mellunkylän yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen oli talousarviossa varattu 2,9 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 0,08 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 2,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 2,4 miljoonaa euroa, jolloin käyttöaste oli 86,1 prosenttia.

Mellunkylän kaupunkiuudistusalueella jatkettiin Länsimäentien suunnittelua. Suunnitelma sisältää Vantaan ratikan Helsingin osuuden, metroaseman yhteyteen sijoittuvan päätepyräkin sekä alueen yhteyksien parantamisen. Kontulan pelastusaseman yhteyteen rakennettiin uusi katu ja parannettiin nykyisten katujen liikennejärjestelyjä.

Leikkipuisto Mellunmäen peruskorjaus valmistui puistoalueiden osalta. Kivikon liikuntapuiston lähiliikuntapaikan toteutus siirtyi suunnitelmien revisiointitarpeesta johtuen vuodelle 2024.

8 10 Suuret liikennehankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Suurten liikennehankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen oli talousarviossa varattu 139,6 miljoonaa euroa. Vuodelle 2023 myönnetty ylitysoikeudet ja aiemmat sitovien talousarvio-kohtien väliset siirrot huomioiden käytettävissä oli yhteensä 152,7 miljoonaa euroa. Käyttämättä jääneestä määrärahasta 5,9 miljoonaa euroa uudelleenohjelmoitiin vuodelle 2024, jolloin käytettävissä oleva määräraha oli 146,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 144,2 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 98,2 prosenttia.

8 10 01 Kruunusillat

Kruunusillat-hankekokonaisuudelle oli talousarviossa varattu 75,6 miljoonaa euroa ja vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 15,3 miljoonaa euroa. Talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 83,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 75,9 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 91,0 prosenttia. Käyttämättä jäävästä määrärahasta 5,9 miljoonaa euroa uudelleenohjelmoitiin vuodelle 2024, jonka jälkeen käyttöaste oli 97,9 prosenttia.

8 10 01 01 Perushanke

Kruunusillat-määrärahalla toteutetaan uusi raitiotie- sekä jalankulku- ja pyöräily-yhteys Laajasalosta Hakaniemeen Korkeasaaren ja Kalasataman (Nihti) kautta. Toteuttamiskustannuksiin osallistuu Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy joukkoliikenteen kustannusosuudella. Kruunusillat-hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 31.8.2016 ja enimmäishinnan korotus 25.8.2021. Hanke on jaettu kahteen osaprojektiin. Molempien osaprojektien rakentaminen alkoi vuonna 2021,

ja yhteyden avaaminen liikenteelle on mahdollista vuonna 2027. Vuonna 2023 rakennettiin muun muassa rataa Hakaniemenrantaan ja Haakoninlahteen, jatkettiin Kruunuvuorensillan ja Finkensillan rakentamista sekä aloitettiin Merihaansillan rakentaminen. Määrärahaa käytettiin 27,5 miljoonaa euroa.

8 10 02 02 Liittyvä esirakentaminen

Hakaniemen alueella tehtiin tarvittavia johtosiirtoja, ruoppauksia ja täyttöjä sekä rantamuurirakenteita, jotka mahdollistavat uuden Hakaniemen sillan rakentamisen. Tämän lisäksi tehtiin esirakentamistöitä Nihdin alueella. Määrärahoilla puhdistettiin pilaantunutta maaperää rakentamisen vaatimassa laajuudessa. Hakaniemenrannan vesilupapäätöksen viivästyminen siirsi alueen ruoppausaikataulua vuosille 2024–2025. Määrärahaa käytettiin 17,9 miljoonaa euroa.

8 10 01 03 Liittyvät kadut ja liikenneväylät

Hakaniemen alueella jatkettiin katualueilla maankäytön muutoksista johtuvaa rakentamista. Uusi Näkinsilta valmistui ja uuden Hakaniemen sillan rakentaminen alkoi. Korkeasaarella rakennettiin Mischan ja Maschan aukiota, ja Kruunuvuorenrannassa Koirasaa-
rentien länsiosaa sekä Haakoninlahden katuja. Määrärahaa käytettiin 30,5 miljoonaa euroa.

8 10 02 Kalasatamasta Pasilaan -raitiotiehanke

Kalasatamasta Pasilaan -raitiotiehankeelle oli talousarviossa varattu 43,5 miljoonaa euroa, ja talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 47,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 46,8 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 98,0 prosenttia.

Kalasadamasta Pasilaan -hanke sisältää Kalasataman raitiotien toteuttamisen sekä raitiotietä ympäröivien alueiden katu-, puisto- ja esirakentamista.

8 10 02 01 Liittyvä esirakentaminen

Hermannin rantatien geotekninen esirakentaminen jatkui. Lisäksi kunnostettiin pilaantunutta maaperää Hermannin rantatiellä ja Vallilanlaakson rakentamisen vaatimassa laajuudessa. Määrärahaa käytettiin 1,1 miljoonaa euroa.

8 10 02 02 Liittyvät kadut ja liikenneväylät

Kalasadaman Nihdin kokonaisuus käsittää Nihdin pohjoisosan katualueiden ja rantamuurien rakentamista. Katurakentaminen sisältää Sompasaarenlaiturin, Konttisatamankadun, Konttinosturinkujan, Nihdinrannan, Tihtaalinkadun ja Pinkkarinkujan sekä Sompasaarenlaiturin rantamuurin. Nihdin alueen kadut saatiin lähes valmiiksi hankkeen toteutuslaajuuden osalta.

Sompasaareissa ja Sörnäistenniemellä toteutettiin Aallonhalkojalla, Junonkadulla ja Leonkadulla raitiotien rakentamisen yhteydessä tehtäviä katumuutoksia, jotka saatiin valmiiksi.

Hermannin rantatiellä toteutettiin raitiotien rakentamisen yhteydessä tehtäviä katumuutoksia ja peruskorjauksia. Eteläinen ja pohjoinen osuus kadusta saatiin valmiiksi. Kadun rakentaminen jatkuu vuonna 2024.

Vallilanlaakson puistoalue peruskorjattiin ja uudistettiin. Lisäksi Kumpulanpuron hulevesien hallintaa parannettiin. Uutta pyöräliikenteen baanayhteyttä avattiin käyttöön noin kilometri. Puiston viimeistelytyöt jatkuvat vuonna 2024.

Pasilassa peruskorjattiin Asemapäällikönkatua ja Ratamestarinkatua. Asemapäällikönkadun

pyöräliikenteen järjestelyjä parannettiin baanatasoisiksi. Pasilankadun rakentaminen jatkui viimeistelytyöillä. Katujen viimeistelyt jatkuvat alkuvuoden 2024 ajan.

Määrärahaa käytettiin 45,7 miljoonaa euroa. Määrärahatarpeen nousuun vaikuttivat Vallilanlaakson ennakoitua nopeampi rakentuminen ja yleisen kustannustason sekä maanrakennusalan kustannustason nousu. Kumpulanpuron hulevesijärjestelyjen ja puiston kehitysvaihe ja suunnittelu jatkuivat. Määräraha ylittyi rakennustöiden edettyä ennakoitua nopeammin.

8 10 03 Sörnäistentunneli

Sörnäistentunnelin suunnitteluun ja toteutukseen oli talousarviossa varattu 20,5 miljoonaa euroa, ja talousarviomuutosten jälkeen käytettävissä oli yhteensä 21,5 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 21,5 miljoonaa euroa. Käyttöaste oli 100,0 prosenttia.

Määrärahalla rakennetaan Sörnäistentunnelin pohjoinen suuaukko Kalasadamasta Pasilaan -hankkeen yhteydessä vuosina 2022–2024 samaan aikaan Hermannin rantatien kanssa. Sörnäistentunnelin suuaukon rakentaminen eteni ennakoitua nopeammin. Kalliotunneliosuuden louhinnat sekä tunnelin betonirakenteiden toteutus saatiin valmiiksi. Tunnelin täytöt, yläpuolisten alueiden rakentaminen ja laitetekniikan asennukset jatkuvat vuonna 2024. Määrärahatarpeen nousuun vaikutti sekä yleinen että maanrakennusalan kustannustason nousu.

Liitteet

- Liite 2** Määrä- ja taloustavoitteet talousarviokohdittain
- Liite 3** Muut toiminnan tavoitteet
- Liite 4** Talousarviokohdan 31001 käyttötalouden toteutuma palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain, tulosityksiköt 2800000 ja 2002800, talousarviokohta 31002 palveluittain, HSL- ja HSY- maksusuudet, tuki HKL:lle, joukkoliikenne, avustukset / käyttötalouden toteumat talousarviokohdittain, palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain sekä avustukset
- Liite 5** Yhteenveto investointien toteumasta talousarviokohdittain
- Liite 6** Selonteko riskienhallinnasta
- Liite 7** Kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle kaupunkiympäristön toimialan talousarviokohdan 3 10 01 Kaupunkirakenne käyttömenojen ylityksestä vuonna 2023
- Liite 8** Kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle kaupunkiympäristön toimialan TA-kohdan 3 10 06 Tuki HKL-liikelaitokselle toimintamenojen ylittämisestä ja TA-kohdan 3 10 07 Joukkoliikenne sitovan toimintakatetavoitteen alittamisesta vuonna 2023
- Liite 9** Toimialajohtajan kirje kaupunginhallitukselle toimintakatteen alitusesitys talousarviokohdasta 31003 Asuntotuotanto
- Liite 10** Toimialajohtajan kirje kaupunginhallitukselle investointimenojen talousarviokohdan 808 siirrot talousarviokohdille 803 ja 804
- Liite 11** Toimialajohtajan kirje kaupunginhallitukselle investointimenojen talousarviokohdan 808 sitovan alakohdan sisäisistä siirroista

© Helsingin kaupunki 2024

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2024:2

Helsinki